

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän

***toimintakertomus
vuoden 2004
valtiopäiviltä***

LUKIJALLE	3
1. RYHMÄN JÄSENET 31.12.2004	4
2. RYHMÄN JÄRJESTÄYTYMINEN.....	4
3. RYHMÄN JÄSENTEN EDUSKUNNAN VALIOKUNTAJÄSENYYDET JA ERÄIDEN MUIDEN ELINTEN SOSIALIDEMOKRAATTISET JÄSENET 31.12.2004.....	4
4. 31.12.2004 RYHMÄN JÄSENTEN HALLINTONEUVOSTOJÄSENYYDET JA NIIHIN VERRATTAVAT LUOTTAMUSTEHTÄVÄT .	7
5. RYHMÄN KOKOUKSET	8
6. KANSAINVÄLISET YHTEYDET	8
7. RYHMÄN KANNANOTOT JA LAUSUNNOT.....	8
8. RYHMÄN ALOITTEET JA KIRJALLISET KYSYMYKSET.....	11
9. RYHMÄPUHEENVUOROT ERI KESKUSTELUISSA	11
10. KATSAUS VALIOKUNNISSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN	13
10.1. Suuri valiokunta.....	13
10.2. Perustuslakivaliokunta.....	13
10.3. Ulkoasiainvaliokunta.....	14
10.4. Valtiovarainvaliokunta	15
10.5 Hallintovaliokunta	18
10.6. Lakivaliokunta.....	19
10.7. Liikenne- ja viestintävaliokunta.....	21
10.8. Maa- ja metsätalousvaliokunta	22
10.9. Puolustusvaliokunta.....	22
10.10. Sivistysvaliokunta	22
10.11. Sosiaali- ja terveysvaliokunta.....	23
10.12. Talousvaliokunta	27
10.13. Tulevaisuusvaliokunta.....	28
10.14. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta	28
10.15. Ympäristövaliokunta	29
12. RYHMÄTOIMISTON HENKILÖKUNTA.....	30
13. RYHMÄTOIMISTON LAATIMAT RUUSUINFOT V. 2004.....	30
14. MUUT INFOT JA TILAISUUDET VUONNA 2004.....	30

Lukijalle

Vuosi 2004 oli kunnallis- ja EU-vaalivuosi. Kunnallisvaaleissa sosialidemokraatit nousivat kannatukseltaan suurimmaksi puolueeksi. EU-vaalien tuloskin parani aikaisemmasta, mutta kannatuksen nousu ei riittänyt paikkamäärän kasvuun. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän jäseniä oli ehdokkaina molemmissa vaaleissa. Euroopan parlamenttiin valittiin kolme sosialidemokraattista jäsentä, mutta yksikään heistä ei ollut ryhmän jäsen. Kaikki kunnallisvaaleissa ehdolla olleet ryhmän jäsenet tulivat valituiksi valtuustoihin.

Vaalit eivät muuttaneet ryhmän kokoonpanoa. Ryhmässä oli 53 vuoden 2003 eduskuntavaaleissa valittua kansanedustajaa. Ryhmän jäsenten keski-ikä oli vuoden 2004 lopussa 51,5 vuotta. Ryhmän jäsenistä oli naisia 24 ja miehiä 29. Ryhmää palveli 9 hengen ryhmätoimisto. Lisäksi kansanedustajilla on henkilökohtainen avustaja joko eduskunnassa tai vaalipiirissään.

Vuoden 2004 aikana valmistui eduskunnan lisärakennus. Uuteen rakennukseen tuli kokoustiloja sekä työhuoneita. Lähes puolet ryhmän jäsenistä muutti avustajineen uuteen rakennukseen. Uuden rakennuksen viides kerros on täysin sosialidemokraattien käytössä ja se nimettiin Demariaksi 16.12.2004. Uuden rakennuksen myötä kaikki kansanedustajien avustajat saivat omat työhuoneet. Ryhmän kokoushuone ja ryhmätoimiston tilat pysyivät entisissä paikoissa.

Uuteen rakennukseen avattiin kansalaisinfo, jossa myös eduskuntaryhmät voivat järjestää tilaisuuksia. Sosialidemokraatit pitivät syksyn 2004 aikana viisi kansalaisille avointa teematilaisuutta.

Kevään 2004 tärkeimpiä eduskunnan käsittelemiä asioita olivat valtion menokehyksiä käsittelevä selonteko sekä yritys- ja pääomaverouudistus. Syysistuntokauden isoimpia asioita olivat vuoden 2005 valtion talousarvioesitys siihen liittyvine budjettilakeineen sekä selonteko turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Hallitus antoi eduskunnalle vuoden 2004 aikana 282 esitystä. Näiden sekä EU-asioiden käsittely pitivät kaikki valiokunnat hyvin työllistettyinä. Kasvava osa kansanedustajien ajasta kului erilaisiin kansainvälisluonteisiin tehtäviin.

Socialidemokraattinen eduskuntaryhmä kokoontui entiseen tapaan joka torstai. Erilliset valiokuntavaastavien kokoukset lopetettiin syksyn 2004 aikana ja valiokunta-asioita ryhdyttiin käsittelemään ryhmäkokousten alussa. Ryhmän kokouksia häiritsi ryhmän jäsenten vaihteleva osanotto niihin.

Eduskunnassa 14. päivä helmikuuta 2005

*Sisko Seppä
pääsihteeri*

1. RYHMÄN JÄSENET 31.12.2004

Ryhmässä oli kansanedustajia 53, joista naisia 24 ja miehiä 29. Ryhmän jäsenten keski-ikä oli vuoden 2004 lopussa 51,5, miesten 56,3 ja naisten 45,7 vuotta.

Ahde Matti	Jaakonsaari Liisa	Lahtela Esa	Rask Maija
Alho Arja	Kallio Reijo	Laitinen Reijo	Roos Jukka
Backman Jouni	Kalliomäki Antti	Lintonen Minna	Rönni Tero
Bryggare Arto	Karhu Saara	Lipponen Paavo	Saarinen Matti
Elo Mikko	Kekkonen Antero	Luhtanen Leena	Seppälä Arto
Filatov Tarja	Kiljunen Anneli	Mönkäre Sinikka	Skinnari Jouko
Gustafsson Jukka	Kiljunen Kimmo	Ojala Reino	Tahvanainen Säde
Haatainen Tuula	Koski Valto	Olin Kalevi	Taipale Ilkka
Heinäluoma Eero	Koskinen Johannes	Paasio Heli	Taiveaho Satu
Hellberg Klaus	Koskinen Marjaana	Peltomo Pirkko	Tuomioja Erkki
Hiltunen Rakel	Kuisma Risto	Puisto Virpa	Urpilainen Jutta
Huovinen Susanna	Kumpula Miapetra	Rahkonen Susanna	Wallin Harry
Hurskainen Sinikka	Kähkönen Lauri	Rajamäki Kari	Viitanen Pia
			Väättäin Tuula

2. RYHMÄN JÄRJESTÄYTYMINEN

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä valitsi järjestäytymiskokouksessaan 2.2.2004 ryhmän puheenjohtajaksi kansanedustaja **Jouni Backmanin**. Ensimmäiseksi varapuheenjohtajaksi valittiin kansanedustaja **Susanna Huovinen** ja toiseksi varapuheenjohtajaksi kansanedustaja **Jukka Gustafsson**.

Ryhmän työvaliokuntaan valittiin 2.2.2004 kokouksessa puheenjohtajiston lisäksi seuraavat seitsemän jäsentä: kansanedustajat Valto Koski, Pirkko Peltomo, Matti Saarinen, Maija Rask, Klaus Hellberg, Heli Paasio ja Arja Alho.

Ryhmän ehdokkaaksi eduskunnan puhemieheksi nimettiin 2.2.2004 kokouksessa kansanedustaja **Paavo Lipponen**, joka tuli valituksi eduskunnan puhemieheksi.

3. RYHMÄN JÄSENTEN EDUSKUNNAN VALIOKUNTA-JÄSENYYDET JA ERÄIDEN MUIDEN ELINTEN SOSIALIDEMOKRAATTISET JÄSENET 31.12.2004

Suuri valiokunta (SuV)

Varsinaiset jäsenet: Kiljunen Kimmo (vpj), Alho Arja, Elo Mikko, Gustafsson Jukka, Kuisma Risto, Kumpula Miapetra, Rahkonen Susanna, Skinnari Jouko

Varajäsenet: Lintonen Minna, Taiveaho Satu, Urpilainen Jutta

Perustuslakivaliokunta (PeV)

Varsinaiset jäsenet: Alho Arja (vpj), Kumpula Miapetra, Ojala Reino, Taipale Ilkka

Varajäsenet: Kuisma Risto, Seppälä Arto

Ulkoasiainvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Jaakonsaari Liisa (pj), Backman Jouni, Kekkonen Antero, Kiljunen Kimmo, Olin Kalevi

Varajäsenet: Hurskainen Sinikka, Karhu Saara

Valtiovarainvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Ahde Matti (vpj), Laitinen Reijo, Peltomo Pirkko, Puisto Virpa, Saarinen Matti

Varajäsenet: Bryggare Arto, Hellberg Klaus, Huovinen Susanna, Rask Maija, Viitanen Pia

Valtiovarainvaliokunnan jaostot

1. Hallinto- ja tarkastusjaosto: Puisto Virpa (jaostovast.), Ahde Matti, Viitanen Pia (lisäj.)
2. Turvallisuus- ja puolustusjaosto: Ahde Matti (jaostovast.), Laitinen Reijo, Hellberg Klaus (lisäj.)
3. Verojaosto: Huovinen Susanna (jaostovast.), Bryggare Arto, Laitinen Reijo (lisäj.)
4. Sivistys- ja tiedejaosto: Rask Maija (pj.), Viitanen Pia, Saarinen Matti (lisäj.)
5. Maatalousjaosto: Saarinen Matti (jaostovast.), Hellberg Klaus, Huovinen Susanna (lisäj.)
6. Liikennejaosto: Saarinen Matti (pj.), Peltomo Pirkko, Bryggare Arto (lisäj.)

7. Kauppa- ja teollisuusjaosto: Laitinen Reijo (jaostovast.), Ahde Matti, Peltomo Pirkko (lisäj.)
8. Sosiaali- ja työjaosto: Puisto Virpa (jaostovast.), Peltomo Pirkko, Rask Maija (lisäj.)
9. Asunto- ja ympäristöjaosto: Viitanen Pia (jaostovast.), Hellberg Klaus, Bryggare Arto (lisäj.)

Hallintovaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Hiltunen Rakel (vk-vast), Kähkönen Lauri, Paasio Heli, Taiveaho Satu, Väättäinen Tuula
Varajäsenet: Koski Valto, Lintonen Minna

Lakivaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Rahkonen Susanna (vpj), Paasio Heli, Roos Jukka, Rönni Tero
Varajäsenet: Hiltunen Rakel, Kallio Reijo, Wallin Harry

Liikenne- ja viestintävaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Kuisma Risto (vk-vast), Karhu Saara, Ojala Reino, Seppälä Arto, Wallin Harry
Varajäsenet: Koskinen Marjaana, Rahkonen Susanna

Maa- ja metsätalousvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Wallin Harry (vpj), Kuisma Risto, Kähkönen Lauri, Lahtela Esa, Lintonen Minna
Varajäsenet: Hellberg Klaus, Koskinen Marjaana

Puolustusvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Kekkonen Antero (vk-v), Heinäluoma Eero, Kallio Reijo, Karhu Saara, Laitinen Reijo
Varajäsenet: Rönni Tero, Skinnari Jouko

Sivistysvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Tahvanainen Säde (vpj), Hurskainen Sinikka, Lintonen Minna, Taipale Ilkka, Urpilainen Jutta
Varajäsenet: Gustafsson Jukka, Rask Maija

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Koski Valto (pj), Kiljunen Anneli, Koskinen Marjaana, Seppälä Arto, Väättäinen Tuula
Varajäsenet: Karhu Saara, Taiveaho Satu

Talousvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Skinnari Jouko (pj.), Bryggare Arto, Hellberg Klaus, Kallio Reijo, Kumpula Miapetra
Varajäsenet: Elo Mikko, Saarinen Matti

Tulevaisuusvaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Olin Kalevi (vpj), Backman Jouni, Elo Mikko, Urpilainen Jutta
Varajäsenet: Heinäluoma Eero, Wallin Harry

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Gustafsson Jukka (pj), Kiljunen Anneli, Lahtela Esa, Roos Jukka, Rönni Tero
Varajäsenet: Ojala Reino, Väättäinen Tuula

Ympäristövaliokunta

Varsinaiset jäsenet: Viitanen Pia (vk-vast), Hiltunen Rakel, Tahvanainen Säde, Taiveaho Satu
Varajäsenet: Hellberg Klaus, Lahtela Esa

Pohjoismaiden neuvosto

Varsinaiset jäsenet: Alho Arja (PN-vast), Kuisma Risto, Kumpula Miapetra, Taipale Ilkka, Taiveaho Satu
Varajäsenet: Hellberg Klaus, Kiljunen Anneli, Saarinen Matti, Urpilainen Jutta, Wallin Harry

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta - ENSV

Varsinaiset jäsenet: Elo Mikko (pj), Hurskainen Sinikka
Varajäsenet: Lintonen Minna, Olin Kalevi

ETYJ:n parlamentaarinen yleiskokous/Suomen valtuuskunta - ETYJSV

Varsinaiset jäsenet: Kiljunen Kimmo (vpj), Kumpula Miapetra
Varajäsenet: Elo Mikko, Karhu Saara

Parlamenttien välinen liitto IPU, Suomen johtokunta - IPUSR

Varsinainen jäsen: Puisto Virpa

Varajäsen: Hurskainen Sinikka

Eduskunnan pankkivaltuusto - EPV

Heinäluoma Eero (vpj), Alho Arja

Valtion vakuusrahaston valtuusto - Vvv

Hellsten Tapio, Kallio Reijo

Kansaneläkelaitoksen valtuutetut - KelaV

Varsinaiset jäsenet / henkilökohtaiset varajäsenet: Peltomo Pirkko (vpj.) / Lahtela Esa, Koski Valto / Seppälä Arto, Koskinen Marjaana / Kähkönen Lauri

Yleisradion hallintoneuvosto - YleH

Jaakonsaari Liisa (vpj), Ojala Reino, Olin Kalevi, Tahvanainen Säde, Viitanen Pia

Eduskunnan tilintarkastajat

Varsinainen jäsen / henkilökohtainen varajäsen: Saarinen Matti / Ojala Reino

Suomen Pankin tilintarkastajat -SPtt

Varsinaiset jäsenet: Saarinen Matti, Vanhanen Veli (KHT)

Varajäsenet: Huovinen Susanna, Kuusiola Arto (KHT)

Valtiontilintarkastajat - Vtt

Varsinaiset jäsenet: Puisto Virpa (pj), Kallio Reijo

Varajäsenet: Ojala Reino, Roos Jukka

Eduskunnan kirjaston hallitus - EKH

Varsinaiset jäsenet / henkilökohtaiset varajäsenet: Tuomioja Erkki / Karhu Saara, Lintonen Minna / Urpilainen Jutta

SDP:n valtuuskunta Euroopan parlamentissa:

Lasse Lehtinen, Riitta Myller, Reino Paasilinna

Pohjois-Atlantin liiton parlamentaarinen yleiskokouksen Suomen tarkkailijajäsenet - NATOSJ

Jaakonsaari Liisa

Arktisen alueen parlamentaarikkokonferenssin Suomen valtuuskunta - ARKTSV

Jaakonsaari Liisa, Kiljunen Kimmo

Itämeren parlamentaarikkokonferenssi

Alho Arja, Kiljunen Kimmo

Länsi-Euroopan Unionin parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunta - WEUSV

Elo Mikko

4. 31.12.2004 RYHMÄN JÄSENTEN HALLINTONEUVOSTO- JÄSENYYDET JA NIIHIN VERRATTAVAT LUOTTAMUS- TEHTÄVÄT

Ahde Matti	VR-yhtymä Oyj:n hallintoneuvosto, pj.
Alho Arja	Suomen Pankin pankkivaltuusto, SITRAn hallintoneuvosto
Backman Jouni	(YLEn hallintoneuvoston vpj. 09/2004 asti)
Bryggare Arto	-
Elo Mikko	Kemira Oyj:n hallintoneuvosto, vpj.
Filatov Tarja	TYÖMINISTERI
Gustafsson Jukka	Veikkaus Oy:n hallintoneuvosto
Haatainen Tuula	OPETUSMINISTERI
Heinäluoma Eero	Suomen Pankin pankkivaltuusto, SITRAn hallintoneuvosto
Hellberg Klaus	Fortum Oyj:n hallintoneuvosto
Hiltunen Rakel	Fortum Oyj:n hallintoneuvosto
Huovinen Susanna	Veikkaus Oy:n hallintoneuvosto
Hurskainen Sinikka	Finnvera Oyj:n hallintoneuvosto
Jaakonsaari Liisa	Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvosto, vpj.
Kallio Reijo	Valtion tilintarkastajat, Valtion vakuusrahaston valtuusto
Kalliomäki Antti	VALTIOVARAINMINISTERI
Karhu Saara	Alkon hallintoneuvosto
Kekkonen Antero	Patria Industries Oyj:n neuvottelukunta, pj., Suomen Posti Oyj, pj.
Kiljunen Anneli	Kemijoki Oyj:n hallintoneuvosto
Kiljunen Kimmo	Fortum Oyj:n hallintoneuvosto
Koski Valto	Suomen Posti Oyj:n hallintoneuvosto, KELAn valtuutettu
Koskinen Johannes	OIKEUSMINISTERI
Koskinen Marjaana	KELAn valtuutettu
Kuisma Risto	Finnfund Oyj:n hallintoneuvosto
Kumpula Miapetra	Rautaruukki Oyj:n hallintoneuvosto
Kähkönen Lauri	VR-yhtymä Oyj:n hallintoneuvosto
Lahtela Esa	-
Laitinen Reijo	VAPO Oyj:n hallintoneuvosto , Suomen Teollisuussijoitus oy:n sijoitusneuvosto
Lintonen Minna	Suomen Kansallisooppera
Lipponen Paavo	EDUSKUNNAN PUHEMIES
Luhtanen Leena	LIIKENNEMINISTERI
Mönkäre Sinikka	SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERI
Ojala Reino	Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvosto
Olin Kalevi	Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvosto
Paasio Heli	Postin hallintoneuvosto
Peltomo Pirkko	KELAn valtuutettu, vpj., Veikkaus Oy:n hallintoneuvosto
Puisto Virpa	Valtion tilintarkastajat, pj.
Rahkonen Susanna	Kemira Oyj:n hallintoneuvosto
Rajamäki Kari	SISÄASIAINMINISTERI
Rask Maija	Alko Oy:n hallintoneuvosto
Roos Jukka	KELAn tilintarkastaja
Rönni Tero	Palosuojelurahaston hallitus
Saarinen Matti	SITRAn tilintarkastaja, Suomen Pankin tilintark. pj,
.....	Veikkaus Oy:n hallintoneuv. vpj.
Seppälä Arto	Alko Oy:n hallintoneuvosto
Skinnari Jouko	Rautaruukki Oyj:n hallintoneuvoston vpj.
Tahvanainen Säde	Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvosto
Taipale Ilkka	-
Taiveaho Satu	VR-yhtymä Oyj:n hallintoneuvosto
Tuomioja Erkki	ULKOASIAINMINISTERI
Urpilainen Jutta	-
Wallin Harry	-
Viitanen Pia	Oy Yleisradio Ab:n hallintoneuvosto
Väättäin Tuula	KELAn tilintarkastaja

5. RYHMÄN KOKOUKSET

Eduskuntaryhmä kokoontui vuoden 2004 aikana 39 kertaa ja työvaliokunta 37 kertaa. Työvaliokunnan kesäkokous pidettiin 12.8. – 13.8.2004 Rauman kaupungintalolla ja ryhmän kesäkokous 16.-17.8.2004 Oulun kaupungintalolla..

6. KANSAINVÄLISET YHTEYDET

Pohjoismaiden neuvoston, Euroopan neuvoston ja ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen Suomen valtuuskunnan jäseninä olevat eduskuntaryhmän jäsenet toimivat näiden elinten sosialidemokraattisissa ryhmissä. Eduskuntaryhmän jäsenet osallistuivat lisäksi eri maissa järjestettyihin seminaareihin ja tapahtumiin.

Pohjoismaiden neuvosto

Vuosittainen istunto oli Pohjoismaiden neuvoston keskeinen tapahtuma ja se kokoontui Tukholmassa 1.–3. marraskuuta.

Istunnossa kiinnitettiin erityistä huomiota mm. monenkeskiseen kansainväliseen yhteistyöhön, Euroopan unionin ja Pohjoismaiden neuvoston välisiin suhteisiin, opiskelijavaihtoon, alkoholiverotukseen, terrorismin uhkaan, prostituutioon, ja Pohjoismaiden yhteistyö yleensä.

Lisäksi Tanskan entinen pääministeri ja vuodesta 2003 pohjoismaisten yhteistyöministereiden asettamana erityisedustajana toiminut Poul Schlüter esitteli rajaestetyötään Pohjoismaiden neuvoston istunnolle.

Nuorten Pohjoismaiden neuvoston uudeksi presidentiksi valittiin islantilainen sosiaalidemokraatti Andrés Jonsson.

Pohjoismaiden neuvoston sosialidemokraattiset ryhmän jäsenet vuonna 2004 olivat kansanedustajat Arja Alho (ryhmän vetäjä), Risto Kuisma, Miapetra Kumpula, Ilkka Taipale ja Satu Taiveaho. Varajäseninä toimivat Klaus Hellberg, Anneli Kiljunen, Matti Saarinen, Jutta Urpilainen ja Harry Wallin.

Euroopan neuvoston Suomen valtuuskunta

Varsinaiset jäsenet:
Mikko Elo (pj.)
Sinikka Hurskainen

Varajäsenet:
Minna Lintonen
Kalevi Olin

ETYJ:n parlamentaarinen yleiskokous / Suomen valtuuskunta:

Varsinaiset jäsenet:
Kimmo Kiljunen
Miapetra Kumpula

Varajäsenet:
Mikko Elo
Saara Karhu

Vuonna 2004 ETYJ:n parlamentaarisen yleiskokouksen sosialidemokraattinen ryhmä valitsi Kimmo Kiljusen puheenjohtajakseen.

SDP:n valtuuskunta Euroopan parlamentissa:

Uusi Euroopan parlamentti valittiin 13. kesäkuuta 2004. SDP:n uusi valtuuskunta koostuu seuraavista edustajista:
Reino Paasilinna
Riita Myller
Lasse Lehtinen

Parlamenttien välisen liiton (IPU) Suomen valtuuskunta:

Varsinainen jäsen:
Virpa Puisto

Varajäsen:
Sinikka Hurskainen

7. RYHMÄN KANNANOTOT JA LAUSUNNOT

KANNANOTOT:

KANNANOTTO 4.3.2004

Tavoitteena kestävä kuntatalous ja korkeampi työllisyysaste

Hallituksen kehyspäätösten on edistettävä työllisyyttä ja kuntatalouden vakautta. Sosialidemokraattien mielestä tämä edellyttää peruspalveluiden rahoituksen turvaamista. Julkisen sektorin toimivuuden kannalta on välttämätöntä, että kuntien tehtävien suorittamiseen varataan riittävä rahoitus hitaankin talouskasvun aikana. Rahoituksen turvaamisen lisäksi palvelurakenteen ja toimintatapojen kehittämistä on jatkettava.

Ansiotulojen verotuksen keventämisellä on ollut myönteinen vaikutus palkansaajien ostovoimaan. Mahdollisten lisäkevennysten tarvetta tulee arvioida aikaisintaan ensi syksynä, jolloin suhdannetilanteesta saadaan selkeämpi kuva. Hallittuun työmarkkinaratkaisuun yhdistetyllä veropolitiikalla ja riittävällä tutkimus- ja tuotekehitysrahoituksella on vahvistettava talouden kasvuedellytyksiä ja työllisyyttä.

Hoitoon pääsy turvattava jatkamalla kansallisia terveys- ja sosiaalialan hankkeita

Valtion määrärahoja julkiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon on voimakkaasti lisätty, ja toimintatapojen sekä rakenteiden uudistaminen on käynnissä. Tällä sosiaali- ja terveydenhuoltoon panostavalla linjalla on jatkettava. Terveyshankkeen keskeinen tavoite on hoitoon pääsyn turvaaminen, jota koskevia lakimuutoksia käsitellään tänä keväänä eduskunnassa. Muutokset ovat välttämättömiä, koska terveyspalvelutarpeet kasvavat väestön ikääntyessä ja lääketieteen kehityksessä. Sosiaalialan kehittämisohjelmaa on toteutettava yhdessä kansallisen terveyshankkeen kanssa. Julkisten sosiaali- ja terveyspalvelujen uudistustyölle antaa hyvän pohjan jo vuodesta 2001 käynnissä ollut valmistelutyö sekä hoitohenkilöstön korkea osaamistaso ja tahto kehittää omaa työtään.

Liikenneinvestoinnit käynnistettävä viipymättä

Liikennepolitiikkaa linjanneen ministeriryhmän mietinnön mukaisia investointeja on kiirehdittävä. Ohjelman pikainen käynnistäminen on tärkeää elinkeinoelämän toimintaedellytysten ja työllisyyskehityksen kannalta. Kuluvalle hallituskaudelle ajoitettujen teemahankkeiden työllisyysvaikutukset ovat noin 25 000 henkilötyövuotta, joka neljässä vuodessa toteutettuna merkitsisi 4000 - 6000 työllistä vuosittain. Ennen kaikkea ajanmukainen liikenneinfrastruktuuri edistää myös teollisuuden ja kaupan investointeja.

Satsaus lapsiin ja nuoriin on panostus tulevaisuuteen

Hallitus on ohjelmansa mukaisesti korottanut lapsilisä ja osittaista hoitorahaa. Lisäksi pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminnan järjestäminen ja maksuttomat esiopetuspalvelut on turvattu koko maassa. Ensi vuonna nostetaan äitiys-, isyys-, vanhempain- ja sairauspäivärahojen vähimmäistasoja sekä helpotetaan pääsyä ansiosidonnaiselle päivärahalle. Myös kotihoidon tukeen on tulossa merkittävä yli 40 euron korotus kuukaudesta. Nämä uudistukset ovat tärkeitä ja pitkään odotettuja. Sosialidemokraatit korostavat kunnallisen päivähoiton toimintaedellytyksiä korkeatasoisen varhaiskasvatuksen ja hoivan antajana. Panostukset lapsiperheiden palveluihin ja nuorten työllistymiseen kantavat hedelmää ja ehkäisevät ongelmia tulevaisuudessa.

Opintojen nopeuttaminen ja opintososiaalinen asema liittyvät toisiinsa

Socialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä opintojen nopeuttamisen toimenpideohjelma tulee käsitellä yhtenä kokonaisuutena opintotuen uudistamisen kanssa. Kahden toisiaan täydentävän asian yhtäaikainen ja koordinoitu käsittely tuottaa parhaan tuloksen niin opiskelijan, työmarkkinoiden kuin julkisen talouden kehityksenkin kannalta.

Yhteisvastuuta heikommassa asemassa olevista

Hallitusohjelmassa on sovittu kansaneläkkeen ja lapsiperheiden sosiaalietuuksien parantamisesta. Monen pitkäaikais-työttömän ja pientä eläkettä saavan talous on niin tiukoilla, että täydennystä on haettava toimeentulotuesta. Tämä on osaltaan johtanut kuntien sosiaalitoimen ylikuormittumiseen. Ensisijaisen toimeentuloturvan riittävä taso vähentäisi ihmisten kierrättämistä luukulta toiselle ja vapauttaisi voimavaroja varsinaiseen sosiaalityöhön.

17.8.2004 ryhmän kesäkokouksen kannanotto:

Työllisyys ja palvelut ykkösasioita

Socialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä työllisyyden parantaminen on keskeisin tavoite. Tarvitaan uusia työpaikkoja, samoin kuin olemassa olevien työpaikkojen turvaamista. Työssä käyvien määrän lisääminen on välttämätöntä myös palvelujen rahoituksen turvaamiseksi. Työllisyyden kohoaminen edellyttää talouskasvun vauhdittumista sekä riittäviä työvoimapolitiittisia määrärahoja ja toimia. Työurien pidentäminen on työllisyyden kannalta tärkeä tavoite, jota edistetään mm. ensi vuonna voimaan tulevan työeläkeuudistuksen avulla. Sosialidemokraatit korostavat, että suomalais- ta työelämää ja työssä jaksamista on kehitettävä kestävällä tavalla.

Sosialidemokraatit tukevat useampivuotisen tulatoratkaisun syntyä. Talouskasvua ja työllisyyttä lisäävää sopimusta voidaan edistää myös tarkoin harkituilla, pieni- ja keskipalkkaisiin painottuvilla verokevennyksillä. Työpaikkojen luomista täytyy vauhdittaa arvonnalisäveron liukuvaan rajaan ja kotitalousvähennykseen tehtävillä muutoksilla.

Valtion täytyy vauhdittaa talouskasvua. Panostukset tutkimukseen, tuotekehitykseen, osaamiseen ja ammattitaitoiseen työvoimaan ovat tärkeitä. Valtion on pidettävä huolta liikenneväylien kunnosta sekä liikennemäärärahojen riittävyydestä ja pitkäjänteisyydestä ministerityöryhmän esitysten pohjalta. Valtion omaisuuden jo kertyneestä myyntituloista on noin 45 miljoonaa euron osuus varattava tässä vaiheessa kokonaan liikenteelle.

Sosialidemokraatit pitävät tärkeänä riittävien määrärahojen varaamista työllisyyttä parantaviin ympäristön kunnostustöihin. Asuntorahaston varojen riittävä taso on turvattava kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen rakentamiseksi ja peruskorjaamiseksi.

Kunnille voimavaroja terveyspalveluihin

Kuntien tuottamilla hyvinvointipalveluilla on kansalaisten laaja tuki ja ne työllistävät. Hallituksen toimet palvelujen, mm. koululaisten aamu- ja iltapäivähoidon järjestämiseksi ovat tarpeellisia erityisesti lasten mutta myös työ- ja perhe-elämän yhteensovittamisen kannalta. Oppilaiden kuljetustuki ulotetaan kaikkiin esikoululaisiin. Kansalaisten palvelujen saatavuuden ja laadun kannalta on tärkeää, että kansallisia terveydenhuollon ja sosiaalitoimen hankkeita jatketaan ja niitä toteutetaan kunnissa. Valtion rahalisäykset sosiaali- ja terveydenhuoltoon ovat olleet viime vuosina ja ovat ensi vuonnakin huomattavia. Kuntien päättäjien täytyy pitää huolta siitä, että sosiaali- ja terveydenhuollon rahalisäykset näkyvät kansalaisten arjessa. Terveys- ja terveydenhuollon rakenteiden ja toimintatapojen uudistamistyö sekä henkilöstön saatavuudesta, osaamisesta ja jaksamisesta huolehtiminen ovat keskeisiä haasteita kunnissa.

Lapsiperheillä aihetta tyytyväisyyteen

Sosialidemokraatit ovat tyytyväisiä lapsiperheiden etuuksien paranemiseen ja lapsiasiamiehen viran perustamiseen. Lapsilisät ja osittainen hoitoraha nousivat jo tämän vuoden alussa. Lasten kotihoidon tuki ja yksityisen hoidon hoitoraha nousevat ensi vuonna. Nuorten perheiden taloudellista asemaa parantavat vähimmäisäitiys- ja vanhempain-raham korotus. Ansiosidonnaista päivärahaa saavat jatkossa helpommin myös pätkätöitä tehneet vanhemmat ja ne perheet, joihin syntyy useampia lapsia lyhyen ajan sisällä. Perhekustannusten tasaisempi jako työnantajien kesken ja tasa-arvolain uudistaminen antavat eväitä oikeudenmukaisemman työelämän ja naisten työmarkkina-aseman vahvistamiseksi.

Jokaisen ihmisen toimeentulosta pidettävä huolta

Tuloverokevennykset eivät paranna kaikkien ihmisten toimeentuloa, koska kaikki eivät maksa valtion tuloveroa. Myöskään kunnallisveron ansiotulovähennys ei koske kaikkia veronmaksajia. Näiden ihmisten toimeentulosta täytyy pitää huolta muilla tavoin. Hallitusohjelmassa on korostettu ensisijaisen sosiaaliturvan kehittämistä ja toimeentulotukiriippuvuuden vähentämistä. Sosialidemokraatit edellyttävät hallitukselta selkeitä esityksiä myös tämän hallitusohjelman kohdan toteuttamisesta.

Ylivelkaongelmien purkamiseksi tulee velkasovinto-ohjelmalla tehostettua talous- ja velkaneuvontaa jatkaa tämän vuoden tasolla.

LAUSUNNOT:

SALI 2007-TYÖRYHMÄN MUISTIO

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän lausunto 19.2.2004

Sosialidemokraattinen eduskuntaryhmä pitää muistion esityksiä pääosin kannatettavina, mutta kiinnittää huomiota muistion seuraaviin kohtiin.

Muistion kohdassa 5.2. ehdotetaan salin asiakirjajakelun portaittaista supistamista siten, että viime kädessä saliin jaettaisiin vain päiväjärjestys sekä mietintöön tai lausuntoon sisältyvät muutosehdotukset ja valiokunnan mietinnöt. Tavoite vähentää asiakirjojen paperijakelua on hyvä, mutta samalla täytyy varmistaa asiakirjojen nopea saatavuus silloin kun kansanedustaja niitä paperiversiona tarvitsee. Eduskuntaan tulleista hallituksen esityksistä on tarpeen jakaa edustajien paikalle saliin vähintään yhteenvedo.

Kohdassa 5.3. työryhmä ehdottaa, että puhemiehen nuotit laaditaan yhteiselle levyasemalle, jolloin niiden tiedostojakelu tehostuu ja nuotteja voisi käyttää hyväksi myös eduskuntaryhmien kansliat. Tämä muutos parantaa kanslioiden mah-

dollisuuksia seurata istunnon etenemistä työhuoneistaan ja vähentää keskuskansliaan tulevia tiedusteluja. Pidämme muutosta erittäin hyvänä.

Kohdassa 5.4. käsitellään poissaolopyyntöjä. Ehdotetut muutokset ovat hyviä, mutta samalla toivomme, että poissaolosten tilastointiin tehtäisiin välittömästi sellainen muutos, että virkapoissaoloja valiokunnista ei tulkittaisi rinnakkaisiksi muiden valiokuntapoissaolojen kanssa.

Muistion kohdassa 5.6. ehdotetaan muutoksia puheenvuoropyyntöihin. Mahdollisuus pyytää puheenvuoro myös sähköisesti helpottaa kansanedustajien työtä. Samalla on oltava varmuus sähköpostin kulusta moitteettomasti. Salissa pitää voida omalta paikalta pyytää puheenvuoro mihin tahansa listalla olevista asioista.

Kohdassa 6.1. käsitellään istuntosalin työpöytien teknistä varustusta. Kansanedustajien paikoille asennetaan nykyistä kookkaampi näyttö. Äänitystä ja äänentoistoa parannetaan tehokkaammilla mikrofoneilla. Äänentoistoa pitäisi parantaa jo nopeammalla aikataululla, koska kuuluvuus ministeriöaitioon on usein heikko.

Työryhmä ei esitä edustajien paikkojen varustamista siten, että edustajat voisivat käyttää istuntosalissa esimerkiksi sähköpostia. Mielestämme tulisi harkita edustajien paikkojen varustamista päätteillä, jossa on talon verkkoyhteys ja jossa on ns. kosketusnäyttö. Tekniikka mahdollistaisi nettiselailun ja postin lukemisen. Sähköpostin lukumahdollisuus istuntosalissa voi tulla tarpeelliseksi kun osa kansanedustajien työhuoneista on lisärakennuksessa.

Kohdassa 6.3. luvataan ministeriöaitioon nykyistä laadukkaammat mikrofonit. Mielestämme niiden tehoa täytyisi parantaa välittömästi. Ministeriöaition yksi puute on myös se, etteivät kaikki ministerit mahdu pöydän ääreen vaan ministerit joutuvat kyselytunneilla vaihtamaan paikkoja. On tarpeen selvittää, voitaisiinko virkamiesaition paikkoja muuttaa ministereiden käyttöön.

Istuntosalia käytetään ajoittain myös kokouspaikkana. Tämä tulisi myös ottaa huomioon uudistettaessa salin tekniikkaa. Varustus täytyisi tehdä sellaiseksi, että edustajien näyttöpäätteistä pitäisi pystyä seuraamaan esityksiin tai puheenvuoroihin liitettyä av-aineistoa.

Salityöryhmä ei ole millään tapaa käsitellyt eduskunnan pääaulan ilmoitustekniikkaa, missä ei ole tapahtunut mitään muutoksia vuosikymmeniin. Pääaula täytyisi varustaa sähköisellä ilmoitustaululla, josta kävisi ilmi eduskunnassa meillä olevat kokoukset tai tapahtumat. Nykyisiä ilmoitustauluja täytyisi käyttää tehokkaammin eduskunnan töistä tiedottamiseen.

SALI 2007-työryhmässä ei ole ollut jäsenenä yhtään kansanedustajaa. Mielestämme kaikkiin työryhmiin, jotka käsittelevät kansanedustajien työn kannalta keskeisiä asioita, täytyy nimetä jäseniksi kansanedustaja.

SÄHKÖISTEN ILMOITUSTAULUJEN TOTEUTTAMINEN (20.10.2004)

Sähköisten ilmoitustaulujen toteuttaminen suunnitellussa muodossa parantaa huomattavasti talon sisäistä tiedonkulkua. On erittäin hieno asia, että ilmoitustaulujen suunnittelu ja toteutus ovat etenemässä ripeässä aikataulussa.

Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä asiat, joita on suunniteltu informoitavan ilmoitustauluilla, ovat oikeita. Toivomme jatkopohdintaa siitä, onko mahdollista laajemmin informoida eduskuntaryhmien tilaisuuksista – sellaisia, jotka ovat avoimia koko eduskuntaryhmälle tai laajemmalle joukolle.

Ilmoitustaulujen toteutus on kallis ratkaisu. Kokonaiskustannusten alentamiseksi on syytä vielä kertaalleen miettiä ilmoitustaulujen määrää. Ilmoitustaulujen rinnalla täytyy jatkaa eduskunnan faktan ilmoitussivujen kehittämistä.

8. RYHMÄN ALOITTEET JA KIRJALLISET KYSYMYKSET

Ryhmämme jäsenet tekivät toimintavuoden aikana 23 lakialoitetta, 223 talousarvioaloitetta, kolme lisätalousarvioaloitetta sekä 10 toimenpidealoitetta. Ryhmämme kansanedustajat tekivät 257 kirjallista kysymystä. Aloitteet ja kirjalliset kysymykset ovat luettavissa eduskunnan www-sivuilla.

9. RYHMÄPUHEENVUOROT ERI KESKUSTELUISSA

Hallitus antoi eduskunnalle vuonna 2004 kahdeksan selontekoa. Budjetista käytiin normaalit palaute- ja lähetekeskustelut. Oppositio teki kuluneen vuoden aikana neljä välikysymystä.

Sosialidemokraattisten kansanedustajien pitämät ryhmäpuheenvuorot kokonaisuudessaan löytyvät osoitteesta eduskunnan faktasta kohdasta asiat ja asiakirjat ->asiakirja-arkisto -> täysistunnon pöytäkirjat. Ryhmäpuheita pidettiin seuraavasti:

1 [Jouni Backman /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004 vp / Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon palautekeskustelu
PTK 143/2004 vp 20.12.2004

2 [Matti Ahde /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Hallituksen esitys HE 151, 244, 255/2004 vp / Valtion vuoden 2005 talousarvion palautekeskustelu
PTK 141/2004 vp 16.12.2004

3 [Kalevi Olin /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 8/2004 vp / Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon lähetekestustelu
PTK 126/2004 vp 24.11.2004

4 [Jutta Urpilainen /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 7/2004 vp / Lähetekestustelu esiopetusuudistuksen vaikutuksista ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

PTK 110/2004 vp 20.10.2004

5 [Virpa Puisto /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Välikysymys VK 4/2004 vp / Kunnallisten peruspalveluiden turvaamista koskeva välikysymyskeskustelu
PTK 105/2004 vp 12.10.2004

6 [Liisa Jaakonsaari /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 6/2004 vp / Turvallisuus- ja puolustuspoliittinen selonteko
PTK 97/2004 vp 28.09.2004

7 [Jukka Gustafsson /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Välikysymys VK 3/2004 vp / Välikysymys työllisyyden ja hyvinvointipalveluiden turvaamisesta
PTK 93/2004 vp 21.09.2004

8 [Susanna Huovinen /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Hallituksen esitys HE 151/2004 vp / Vuoden 2005 talousarvioesityksen lähetekestustelu
PTK 89/2004 vp 14.09.2004

9 [Liisa Jaakonsaari /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Pääministerin ilmoitus PI 3/2004 vp / Pääministerin ilmoitus Eurooppa-neuvoston kokouksen johdosta
PTK 81/2004 vp 22.06.2004

10 [Harry Wallin /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Pääministerin ilmoitus PI 2/2004 vp / Pääministerin ilmoitus maatalouspolitiikasta
PTK 76/2004 vp 16.06.2004

11 [Kimmo Kiljunen /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 4/2004 vp / Valtioneuvoston työelämäselonteon lähetekestustelu
PTK 64/2004 vp 26.05.2004

12 [Mikko Elo /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Välikysymys VK 2/2004 vp / Välikysymyskeskustelu hyvinvoinnin rahoituksesta ja työllisyydestä
PTK 57/2004 vp 12.05.2004

13 [Pirkko Peltomäki /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2004 vp / Valtiontalouden menokehyksiä vuosille 2005 - 2008 koskevan valtioneuvoston selonteon palautekeskustelu

PTK 52/2004 vp 04.05.2004

14 [Säde Tahvanainen /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 3/2004 vp / Aluepoliittinen selontekokeskustelu
PTK 49/2004 vp 28.04.2004

15 [Ilkka Taipale /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 2/2004 vp / Suomen ihmisoikeuspolitiikkaa koskevan selonteon lähetekestustelu
PTK 35/2004 vp 31.03.2004

16 [Jouni Backman /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Valtioneuvoston selonteko VNS 1/2004 vp / Valtiontalouden menokehyksiä vuosille 2005 - 2008 koskeva valtioneuvoston selonteon lähetekestustelu eduskunnassa

PTK 31/2004 vp 24.03.2004

17 [Reijo Laitinen /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Välikysymys VK 1/2004 vp / Välikysymyskeskustelu aiheesta palkansaajien työsuhteturvan parantaminen
PTK 7/2004 vp 11.02.2004

18 [Jouni Backman /sd \(ryhmäpuheenvuoro\)](#)

Pääministerin ilmoitus PI 1/2004 vp / Pääministerin ilmoitus hallituksen politiikasta
PTK 3/2004 vp 04.02.2004

10. KATSAUS VALIOKUNNISSA KÄSITELTYIHIN ASIOIHIN

Toimintakertomukseen on otettu mukaan vain tärkeimpiä valiokuntien käsittelemistä asioista. Eri valiokuntien työmäärästä saa jonkinlaisen käsityksen vertailemalla annettujen mietintöjen ja lausuntojen määriä. Vertailu ei anna täydellistä kuvaa työmäärästä, koska esitykset ja selonteot, joista mietintöjä ja lausuntoja annetaan, ovat laajuudeltaan hyvin erilaisia.

Valiokunta	Mietintöjä	Lausuntoja
10.1. Suuri valiokunta	5	3
10.2. Perustuslakivaliokunta	5	49
10.3. Ulkoasiainvaliokunta	20	6
10.4. Valtiovarainvaliokunta	41	34
10.5. Hallintovaliokunta	26	42
10.6. Lakivaliokunta	14	20
10.7. Liikenne- ja viestintävaliokunta	26	19
10.8. Maa- ja metsätalousvaliokunta	13	23
10.9. Puolustusvaliokunta	1	4
10.10. Sivistysvaliokunta	16	19
10.11. Sosiaali- ja terveysvaliokunta	45	17
10.12. Talousvaliokunta	31	29
10.13. Tulevaisuusvaliokunta	-	4
10.14. Työelämä- ja tasa-arvoasiainvaliokunta	17	24
10.15. Ympäristövaliokunta	24	34

10.1. Suuri valiokunta

Valiokunta antoi viisi mietintöä ja kolme lausuntoa.

Euroopan unionin rahoitusnäkymät 2007–2013

Valiokunnan keskeisiin tehtäviin kuului Euroopan unionin seuraavien rahoitusnäkymien käsitteleminen. Myös Agenda 2007 – nimellä tutut rahoitusnäkymät ovat jäsenmaiden ja EU-toimielimien välinen sopimus unionin toiminnan rahoituskehyksistä mainitulle aikavälille.

Euroopan komissio antoi 10. helmikuuta 2004 tiedonannon unionin rahoitusesityksestään. Lopullinen rahoitusratkaisu riippuu kuitenkin jäsenmaiden välisten neuvottelujen tuloksesta. Neuvottelut saattavat jopa venyä Suomen EU-puheenjohtajuuskaudelle asti. Näin ollen suuri valiokunta tulee jatkossakin työskentelemään ja seuraamaan rahoitusnäkymien kehitystä.

Ehdotus direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla

Valiokunta antoi valtioneuvostolle lausunnon komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi palveluista sisämarkkinoilla. Direktiivillä pyritään edistämään kilpailukykyä, kasvua ja työllisyyttä luomalla oikeudelliset puitteet palvelujen sisämarkkinoille.

Palveludirektiivi on Lissabon-strategian keskeisiä hankkeita. Sen käsittely jatkuu vielä vuonna 2005 EU:n toimielimissä. Euroopan parlamentissa toimivaltainen valiokunta on sisämarkkina- ja kuluttajansuojavalioikunta. Valiokunnan osalta toimii valmistelijana sosialidemokraattinen edustaja Evelyne Gebhardt, joka vieraili Suomessa esittelemässä direktiiviehdotusta.

Suuren valiokunnan sosialidemokraattisen ryhmän valiokuntavastaava Kimmo Kiljunen osallistui syyskaudella Berliinissä Saksan sosialidemokraattisen parlamenttiryhmän järjestämään kokoukseen palveludirektiivistä.

10.2. Perustuslakivaliokunta

Valiokunta antoi viisi mietintöä ja 49 lausuntoa.

Mietinnöt

EU-edustajiemme määrä väheni 16:sta 14 (PeVM 1/2004)

Vaalilaki on uudistettu niin, että Suomesta Euroopan parlamenttiin valittavien jäsenten määrä on entisen 16 sijasta 14. Asiasta on sovittu EU:n laajentumista koskevassa sopimuksessa. Lakia sovellettiin ensimmäisen kerran EU-vaaleissa vuoden 2004 kesäkuussa. Lakiin sisältyi eräitä muita teknisiä tai vaalipiirijakoa koskevia muutoksia.

Valtiosihteerijärjestelmä perustettiin (PeVM 5/2004 vp)

Lakimuutoksella tehdään mahdolliseksi valtiosihteerivirkojen perustaminen valtioneuvostoon. Ministerien tueksi voidaan tarvittaessa nimittää valtiosihteerejä, joiden tehtäviin kuuluu toimia ministerin apuna asioiden valmisteluun liittyvissä kansallisissa ja kansainvälisissä asioissa. Valiokunta muutti mietinnössään hallituksen esitystä niin, ettei valtiosihteereille tule edustusoikeutta EU:n ministerineuvoston lakia säätäviin kokouksiin. Valtiosihteereillä ei ole muodollista päätösvaltaa eikä esimiesasemaa linjaorganisaatiossa.

Lausunnot

Ulkomaalaislain kokonaisuudistus (PeVL 4/2004 vp)

Valiokunnan antamista lausunnoista keskeisiä olivat ulkomaalaislaista annettu lausunto, jossa valiokunta korosti ihmisoikeussopimusten mukaisesti turvapaikan hakijan oikeutta yksilölliseen tutkintaan, lapsen edun korostamista perheen yhdistämisessä ja käsittelyaikojen ripeyttä. Samoin valiokunta kiinnitti huomiota ulkomaalaisten opiskelijoiden mahdollisuuksiin saada Suomeen työluupa opiskelun päättymisen jälkeen. Valiokunta edellytti, että turvapaikanhakijan käännytyspäätös toimeenpannaan vasta kun hallinto-oikeus on mahdolliset valitukset käsitellyt. Perustuslakivaliokunta kiinnitti toimialueensa mukaisesti myös huomiota siihen, että ulkomaalaispolitiikkaa olisi arvioitava laajemmassa kokonaisuudessa muistaen suomalaisten ikääntymisen ja tarpeen kansainvälistyä.

Naamiointikieltoesitystä muutettiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti (PeVL 26/2004) (ks. myös LaVM 8/2004)

Nk. naamiointikieltoa koskevassa lakiesityksessä valiokunta katsoi lausunnossaan, ettei oltu esitetty riittäviä perusteita naamioinnin ja myös naamiointiin mahdollisesti käytettävien esineiden hallussapidon kriminalisoimiseksi. Valiokunnan mielestä hallussapidon kriminalisointi ei ollut oikeassa suhteessa kriminalisoinnin taustalla olevan intressin suojaamiseksi. Naamiointivälineiden tarkastamisen valiokunta katsoi merkitsevän puuttumista perustuslain 7 §:n 1 momentissa turvattuun henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, josta tulisi säätää tarkkarajaisesti. Esitykset eivät täyttäneet valiokunnan mielestä oikeasuhtaisuuden vaatimuksia, josta syystä esitykset oli käsiteltävä perustuslain 73 §:ssä säädettyssä järjestyksessä.

Varusmiespalvelus ei perustuslain mukainen poliisikoulun valintakriteeri (PeVL 28/2004 vp)

Perustuslakivaliokunta puuttui lausunnossaan poliisikoulutuksen valintakriteereihin. Valiokunta näki perustuslain näkökulmasta ongelmallisena, että poliisikoulun miespuolisilta hakijoilta edellytettäisiin varusmiespalveluksen suorittamista. Sääntelylle ei valiokunnan mielestä ole perusoikeusjärjestelmän kannalta hyväksyttäviä perusteita eikä se ollut sopusoinnussa myöskään perustuslain 11 §:ssä turvattujen uskonnon ja omantunnon vapauden kanssa. Valiokunnan mielestä on kuitenkin hyväksyttävää ja perusteltua, että varusmiespalveluksen tai vapaaehtoisen asepalveluksen suorittaminen lasketaan hakijalle lisäansioksi poliisioppilaitoksen opiskelijoita valittaessa.

Ammattikorkeakoulujen oppilaskuntien pakkojäsenyys toistamiseen esillä (PeVL 39/2004 vp)

Lausunnossaan valiokunta käsitteli ammattikorkeakoulujen oppilaskuntia ja niiden pakkojäsenyyttä. Valiokunta arvioi ehdotuksen opiskelijakunnan pakkojäsenyydestä perustuslaissa turvattuun yhdistymisvapauden vastaiseksi ja asetti sääntelyn tarkistamisen tavallisen lainsäätämisyjärjestyksen käyttämisen edellytykseksi. Ammattikorkeakoulussa on kuitenkin perusteltua olla opiskelijakunta. Valiokunnan mielestä opiskelijakunnan aseman järjestämiseksi ja toiminnan turvaamiseksi on välttämätöntä etsiä muita kuin pakkojäsenyyteen ja pakolliseen jäsenmaksuun perustuvia järjestelyjä. Valiokunta pitää tärkeänä, että oppilaskunnista, niiden asemasta ja tehtävistä tiedotetaan opiskelijoille.

10.3. Ulkoasiainvaliokunta

Valiokunta antoi 20 mietintöä ja 6 lausuntoa.

Ulkoasiainvaliokunnan keskeisimpiin tehtäviin kuului mietinnön antaminen valtioneuvoston selonteosta Suomen ihmisoikeuspolitiikasta sekä lausunnon antaminen puolustusvaliokunnalle valtioneuvoston selonteosta turvallisuus- ja

puolustuspolitiikasta.

Turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon osalta valiokunta korosti erityisesti niin sanottujen uusien uhkien merkitystä, jotka Suomessa liittyvät käytännössä ympäristöön, merenkulun turvallisuuteen, ydinturvallisuuteen, järjestäytyneeseen rikollisuuteen, huumeiden leviämiseen ja sosiaali- ja terveyssektorin haasteisiin. Toisaalta globalisaation myötä turvallisuuden käsitteen jakamattomuus ja laaja-alaisuus on tullut yhä konkreettisemmaksi. Maantieteellisesti kaukaisetkin konfliktit, poliittiset ja taloudelliset epävakaudet, terroristi-iskut, luonnonvarojen saatavuus, ympäristökatastrofit ja väestöliikkeet vaikuttavat myös suoraan kotimaahan.

Uusien uhkien torjuminen edellyttää siten entistä yhteistyövaraisempia toimintatapoja sekä Euroopan unionin sisällä, että kansainvälisten järjestöjen, kansallisvaltioiden ja muiden toimijoiden välillä. Turvallisuuspolitiikan osalta valiokunta korosti erityisesti siviilejä toimintatapoja ja niiden ensisijaisuutta.

10.4. Valtiovarainvaliokunta

Valiokunta antoi 41 mietintöä ja 34 lausuntoa.

Valtiontalouden kehukset hyväksyttiin (VaVM 3/2004)

Valtiontalouden kehyspääöksellä vuosille 2005 - 2008 tarkistettiin toukokuussa 2003 päätettyä kokonaiskehystä teknisesti vastaamaan vuoden 2005 hinta- ja kustannustasoa ja budjettirakenteesta tapahtuneita muutoksia. Tekniset tarkistukset nostivat vaalikauden kehysten kokonaistasoa 524 miljoonaa euroa vuodelle 2005, 488 miljoonaa euroa vuodelle 2006 ja 490 miljoonaa euroa vuodelle 2007 keväällä 2003 päätetystä tasosta.

Teknisesti tarkistettu vaalikauden kehys on siten 28 835 miljoonaa euroa vuodelle 2005, 29 022 miljoonaa euroa vuodelle 2006 ja 29 137 miljoonaa euroa vuodelle 2007. Seuraavalle vaalikaudelle ulottuvaan vuoden 2008 kehukseen, joka päättyy 29 425 miljoonaan euroon, sisältyy muun muassa liikenneinvestoinneista johtuvaa menovolyymin kasvua.

Vaalikauden kehysten ulkopuolelle jäävien muiden kuin korkomenojen volyymin arvioidaan pysyvän noin 6,6 miljardissa eurossa koko kehyskauden. Valtionvelasta maksettavien korkomenojen arvioidaan kääntyvän nousuun kehyskaudella korkotason nousun ja velkakannan kasvun seurauksena.

Sosialidemokraatit pitivät ensimmäistä kertaa kehyspääöksen sisällytettyä peruspalveluohjelma hyvänä. Peruspalveluohjelma sisältää yhteenvedon palveluiden saatavuudesta, kehittämisestä ja rahoituksesta. Ohjelmassa arvioidaan kuntien tehtävistä ja velvoitteista aiheutuvat menot ja tulot kuntaryhmittäin sekä toimenpiteet niiden tasapainottamiseksi. Ensimmäinen peruspalveluohjelma keskittyy pääasiassa sosiaali- ja terveydenhuollon sekä opetus- ja kulttuuritoimen palveluihin ja niiden rahoitukseen. Tarkoituksena on, että ohjelmaa tarkistetaan vuosittain kehysmenettelyn yhteydessä.

Perintö- ja lahjaverolakia muutettiin (VaVM 5/2004)

Perintö- ja lahjaverolakia muutettiin siten, että maatilojen ja perheyrittäjien sukupolvenvaihdosten verotusta huojennetaan. Maatilaan ja muuhun yritykseen kuuluvan varallisuuden arvoa huojennetaan 40 prosenttia varallisuusverotuksessa sovellettavasta verotusarvosta. Ennen lakimuutosta huojennuksen laskennan perusteena oli täysi verotusarvo.

Suomalaisten matkustaja-alusten kilpailuedellytyksiä parannettiin ulkomaanliikenteessä (VaVM 6/2004)

Hyväksytyn väliaikaisen maksuvapautusjärjestelmän tarkoituksena on parantaa suomalaisten matkustaja-alusten kilpailuedellytyksiä ulkomaanliikenteessä.

Muutoksen myötä Suomessa otettiin käyttöön samanlainen nettopalkkausjärjestelmä kuin esimerkiksi Ruotsissa. Tämä alentaa matkustajavarustamojen kustannuksia vuositasolla noin 25,4 miljoonaa euroa. Saavutettava tukitaso vastaa Euroopan komission vahvistamien meriliikenteen valtiontukien suuntaviivojen mukaista enimmäistukea.

Valiokunta piti ehdotusta perusteltuna. Ruotsin nettopalkkajärjestelmää vastaava verotuki parantaa kiistatta suomalaisten matkustaja-alusten kilpailuedellytyksiä ulkomaanliikenteessä. Se on siten omiaan turvaamaan alusten säilymistä Suomen lipun alla sekä ylläpitämään alan työllisyyttä ja osaamista.

Vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotus muuttui (VaVM 9/2004)

Uudistuksessa vapaaehtoisten eläkevakuutusten verotus siirtyi ansiotuloverotuksesta pääomatuloverotuksen piiriin. Vakuutusmaksut vähennetään pääomaverokannan mukaan ja samalla verokannalla verotetaan aikanaan maksettavaa eläkettä. Elä-

kevakuutusten maksujen vähennysoikeuden edellytyksenä oleva eläkeikä nousi 62 vuoteen. Aiemmat ikäraajat olivat 55, 58 tai 60 vuotta riippuen siitä, milloin vakuutus oli otettu.

Vapaaehtoisen eläkevakuutuksen maksuja voi vähentää verotuksessa enintään 5000 euroa vuodessa. Jos työnantaja on ottanut verovelvolliselle tällaisen vakuutuksen, verovelvollinen voi vähentää itse ottamansa vakuutuksen maksuja enintään 2 500 euroa.

Uudistus tuli voimaan vuoden 2005 alusta ja uusia säännöksiä sovelletaan pääsääntöisesti vuoden 2005 alusta maksettaviin vakuutusmaksuihin ja eläkkeisiin. Uudistukseen sisältyi kuitenkin useita siirtymäsäännöksiä.

Ennen lakiesityksen antamista eli ennen 6.5.2004 otettuihin eläkevakuutuksiin sovelletaan vanhoja säännöksiä vielä vuonna 2005. Tämä koskee sekä verotustapaa että vähennysoikeuden edellytyksiä. Eduskunnassa tuloverolakiin lisätyn siirtymäsäännöksen mukaan vanhoihin sopimuksiin sovelletaan kuitenkin tämän jälkeenkin vanhaa eläkeikää koskevia säännöksiä vuoden 2009 loppuun asti. Vanhalla sopimuksella voi siten tuohon asti säästää 55, 58 tai 60-vuotiaana nostettavaa eläkettä varten. Vähennysoikeuden säilyminen vuoden 2010 alusta lähtien edellyttää, että vakuutus sopimuksen mukainen eläkeikä muutetaan 62 vuodeksi.

Pääomaverotuksen piiriin vanhat sopimukset siirtyvät kuitenkin jo vuoden 2006 alusta. Eläke verotetaan ansiotulona tai pääomatulona sen mukaan, maksetaanko eläkettä ennen 2006 alkua vai sen jälkeen kertyneestä säästöstä.

Työnantajan työntekijöille järjestämät vapaaehtoiset lisäeläkejärjestelyt kuuluvat nykyiseen tapaan ansiotuloverotuksen piiriin.

Ensimmäinen lisätalousarvio hyväksyttiin (VaVM 10/2004)

Vuoden 2004 ensimmäinen lisätalousarvio hyväksyttiin. Talousarviolla sitouduttiin Muurla-Lohja -moottoritien rakentamiseen elinkaarimallilla enintään 700 miljoonan euron sopimusvaltuudella. Perusradanpitoon varattiin noin 20 miljoonan euron määrärahalisäys. EU:n rakennerahastojen tavoiteohjelmia 2 ja 3 varten kohdennettiin yhteensä 39,2 miljoonan euron myöntämisvaltuutus. Maatilatalouden kehittämisrahastoon siirrettiin 14,1 miljoonaa euroa. Työllisyystilanteen kohentamiseksi lähinnä Itä-Lapin ja Vakka-Suomen alueilla yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tukemiseen lisättiin myöntämisvaltuutta 4 miljoonaa euroa ja määrärahaa 600 000 euroa.

Yritys- ja pääomaverouudistus (VaVM 12/2004)

Keskeisimmät muutokset yritys- ja pääomaverouudistuksessa olivat verokannan alentaminen ja yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopuminen. Yhteisö maksaa vuodesta 2005 lähtien voitostaan vain 26 %:n tuloveron, kun verokanta vielä vuonna 2004 oli 29 %. Samalla pääomatulojen verokanta aleni 29 %:sta 28 %:iin. Yhteisöjen omistamien suorasijoitusosakkeiden luovutusvoitot tehdään verovapaiksi.

Veronkevennysten jälkeen Suomen yritysverotus on sekä verokannan tason että veropohjan laajuuden perusteella kansainvälisesti kilpailukykyinen. Keveämpi verotus suosii erityisesti kasvuun panostavia yrityksiä. Kilpailukykyinen verotus edistää yritysten tuotannollisen toiminnan ja pääkonttoreiden pysymistä Suomessa ja auttaa tällä tavoin myös verotuottojen turvaamisessa.

Lisäbudjetissa 25 miljoonaa euroa perusradanpitoon (VaVM 16/2004)

Vuoden toisella lisäbudjetilla myönnettiin mm. 25 miljoonan euron määrärahalisäys perusradanpitoon. Määrärahalla käynnistettiin syys- lokakuun vaihteessa eräiden yli-ikäisten päällysrakenteiden uusiminen.

Samassa yhteydessä korotettiin Finnvera Oyj:n valtuutta myöntää luottoja 40 miljoonalla eurolla. Vuodelle 2004 tästä ei aiheutunut määrärahan lisäystarvetta. Vuosina 2005 - 2009 menoja aiheutuisi valtiolle lisää arviolta 4,1 miljoonaa euroa.

Kolmas lisäbudjetti hyväksyttiin

Vuoden 2004 kolmannessa lisäbudjetissa hallinnonalojen menoihin tehtiin noin 159 miljoonan euron lisäykset. Koska valtionvelan korkomenot jäivät 160 miljoona euroa aiemmin budjetoitua pienemmiksi, vähenivät määrärahat nettomääräisesti vajaat 1 miljoonaa euroa.

Määrärahoja lisättiin mm. rauhanturvaamistoiminnan kalusto- ja hallintomenoihin 5,3 miljoonan euroa sekä rauhanturvajoukkojen ylläpitomenoihin 1,9 miljoonan euroa. VPU Pukutehdas Oy:n kannattamattoman toiminnan lopettamiseen liittyviin menoihin varattiin 2,7 miljoonan euroa. Kesän 2004 poikkeuksellisen voimakkaiden sateiden aiheuttamien satovahinkojen korvaamisen varattiin 9 miljoonan euroa sekä poikkeuksellisista tulvista aiheutuvien vahinkojen korvaamiseen 4 miljoonan euroa.

Kotitaloustyönvähennystä laajennettiin (VaVM 38/2004)

Kotitaloustyönvähennystä koskevia säännöksiä muutettiin siten, että kotitaloustyönvähennys voidaan jatkossa myöntää myös työstä, joka on tehty verovelvollisen tai hänen puolisonsa vanhempien tai isovanhempien käyttämässä asunnossa. Samalla vähennyksen myöntämisperustetta korotettiin niin, että verovelvollinen voisi vähentää 30 prosenttia maksamistaan palkoista aikaisemman 10 prosentin sijaan.

Verotusta kevennettiin (VaVM 40/2004)

Tuloverotuksessa sovellettavaan tuloveroasteikkoon tehtiin kahden prosentin inflaatiotarkistus. Asteikkoa laskettiin vuoden 2004 asteikkoon verrattuna alentamalla eräitä marginaaliprosentteja puolella prosenttiyksiköllä ja muuttamalla tulorajoja. Tuloveroasteikon kevennykset vähensivät valtion tuloveron tuottoa vuonna 2005 noin 346 miljoonalla eurolla vuoden 2004 veroperusteiden mukaiseen tuottoon verrattuna.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärä nousi 300 euroa eli 3 850 euroon. Myös kertymäprosentteja korotettiin siten, että vähennys on 49 prosenttia tulojen 2 500 euroa ylittävältä osalta 7 230 euron määrään saakka ja sen ylittävältä osalta 26 prosenttia.

Vuoden 2005 talousarvio hyväksyttiin (VaVM 41/2004)

Hallitusohjelman mukaisesti talousarvion määrärahalisäyksiä kohdennettiin talouskasvun kannalta tärkeisiin kohtiin ja pyrittiin turvaamaan kuntien toiminnan taloudelliset edellytykset. Hallinnonalojen menoihin tehtiin runsaan kahden ja puolen prosentin lisäystä vuoden 2003 talousarvioon verrattuna. Vuodelle 2005 päätettyjen menojen loppusumma oli noin 37,6 miljardia euroa.

Kansaneläkkeen ja kansaneläkkeeseen sidottujen etuuksien tasokorotusten aikaistettiin siten, että vuoden 2006 alkuun sijoitettu korotus toteutetaan 1.3.2005 alkaen.

Jatkosodan päättymisestä tuli 4.9.2004 kuluneeksi 60 vuotta. Kunnioittaakseen rintamaveteraanien ja sotainvalidien panosta Suomen itsenäisyyden säilyttämisessä eduskunta päätti tukea rintamaveteraanien ja sotainvalidien asemaa ja kuntoutusta lisämäärärahoilla. Määrärahojen lisäys on enimmillään vuonna 2005 noin 21 miljoonaa euroa.

Talousarviolla toteutettiin vuoden 2005 alusta mm. voimaan tullut yritys- ja pääomaverouudistus, sukupolvenvaihdosten ja varallisuusverohuojennukset, kotitaloustyönvähennyksen laajennus, vapaaehtoisen eläkevakuutusjärjestelmän muutokset ja pienimpien yritysten arvonlisäverotuksen liukuvan huojennuksen ylärajan nosto.

Talousarviolla vahvistettiin myös kuntien toiminnan taloudelliset edellytykset. Opetusministeriön hallinnonalan mukaiset valtionosuudet kasvoivat 64 miljoonaa euroa ja sosiaali- ja terveydenhuollon valtionosuudet noin 210 miljoonaa euroa. Yhteisöverokannan alentumisen aiheuttamat veromenetykset korvattiin täysimääräisesti korottamalla kuntien osuutta yhteisöveron tuotosta.

Panostuksia perheiden, lasten ja nuorten hyvinvointiin jatkettiin. Talousarviossa lisättiin määrärahoja aamu- ja iltapäivätoimintaan 25 miljoonaa euroa, esiopetuksen kuljetusetuun 5 miljoonaa euroa ja lasten kotihoidon tukeen ja yksityisen hoidon tukeen sekä osittaiseen hoitorahaan yhteensä 13 miljoonaa euroa.

Ikääntyneen väestön tarvitsemia terveys- ja muita hyvinvointipalveluita parannettiin. Kansallisen terveydenhuollon hankkeeseen lisättiin 75 miljoonaa euroa, sosiaalialan kehittämishankkeeseen ja henkilöstön täydennyskoulutukseen 24 miljoonaa euroa. Sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahan korotukseen (3,75 eurolla) käytettiin 15 miljoonaa euroa.

Liikenneinfrastruktuurin tasoa kohennettiin liikenneväylästrategiaa pohtineen ministerityöryhmän ja eduskunnan kannanottojen pohjalta valtioneuvoston kehyspäättöksen puitteissa. Perusradanpidon rahoitusta lisättiin ja niitä kohdennetaan erityisesti rataverkoston korvausinvestointeihin. Yksityisteiden avustuksia lisättiin.

Työllisyysasteen nostamiseksi ja rakenteellisen työttömyyden alentamiseksi jatkettiin julkisten työvoimapalvelun rakenteen uudistusta lisäämällä työvoiman palvelukeskuksia alue- ja paikallistason viranomaisten ja muiden palvelutuottajien asiantuntijaverkostoksi.

Tulopoliittiseen sopimukseen vuosille 2005 – 2007 liittyen eduskunta päätti työllisyyden ja palkansaajien ostovoiman lisäämiseksi keventää työn verotusta vuosina 2005 - 2007 bruttomääräisesti yhteensä 1,7 miljardilla eurolla. Lisäksi päätettiin, että vuonna 2006 otetaan käyttöön uusi valtionverotuksen ansiotulovähennys siten, että vuosien 2006 ja 2007 kevennyksistä seuraavat verotuottomenetykset kohdistuvat pelkästään valtion rasiutukseksi.

Talousarvioon tehtiin eduskunnassa 49,5 miljoonan euron lisäykset ja 10 miljoonan euron tulojen vähennykset. Opiskelijoiden tiukkaa taloutta helpotettiin korottamalla asumislisän vuokrattoa. Veikkauksen jakosuhdelain nopeuttamisen myötä vajaat kymmenen miljoonaa euroa vapautuu vuonna 2005 käytettäväksi taiteen, urheilun ja nuorisotyön kehittämiseen. Kulttuurille eli teattereille, orkestereille ja museoille valtionosuuksia lisättiin 4,2 miljoonaa euroa. Nuorisotyön osuus nousi 2,2 miljoonaa euroa ja urheilun sekä liikuntakasvatuksen osuus 3,1 miljoonaa euroa.

Kuntatalouden rahoitustilannetta helpotettiin aientamalla kustannustason nousun korvaamista. Vuonna 2005 kunnat saavat kompensatiota kustannusten nousun vuoksi 136 miljoonaa euroa eli 50 miljoonaa euroa hallituksen esitystä enemmän. Loppuosa puolen miljardin euron korvauksista maksetaan vuosina 2006 - 2008.

10.5 Hallintovaliokunta

Valiokunta antoi 26 mietintöä ja 42 lausuntoa.

Kainuun hallintokokeilulakia muutettiin (HaVM 1/2004)

Kainuun hallintokokeilusta annettua lakia muutettiin niin, että maakunnan hallinto voisi koostua kolmen kuntayhtymän sijasta yhdestä kuntayhtymästä, jos kokeilualueen kunnat niin sopivat. Lakimuutoksella haluttiin antaa vuoden 2004 kunnallisvaalien yhteydessä ensi kertaa valittavalle maakuntavaltuustolle toimivalta heti sen tultua valituksi.

Uusi ulkomaalaislaki tuli voimaan 1.5. (HaVM 4/2004)

Uusi ulkomaalaislaki astui voimaan 1.5.2004. Uudella ulkomaalaislailla edistetään hyvää hallintoa ja oikeusturvaa ulkomaalaisasioissa sekä hallittua maahanmuuttoa ja kansainvälistä suojelua. Myös ulkomaalaisten oikeuksista ja velvollisuuksista säädetään entistä tarkemmin.

Uusi ulkomaalaislaki korvasi kokonaisuudessaan vuodelta 1991 olevan ulkomaalaislain. Laissa maahantulon edellytykset säilyvät ennallaan. Lakiin sisältyvät myös viisumeja koskevat Schengenin säännösten keskeiset säännökset.

Työlupajärjestelmän perusrakenteet muuttuivat. Suomeen työn vuoksi tulevalta ulkomaalaiselta edellytetään jatkossa työ- ja oleskeluluvan sijasta vain yhtä lupaa, työntekijän oleskelulupaa. Työntekijän oleskelulupa myönnetään kaksivaiheisesti. Työvoimatoimisto harkitsee ensin luvan myöntämiseen liittyvät työvoimapolitiittiset edellytykset. Tämän jälkeen Ulkomaalaisvirasto myöntää luvan, jollei sen myöntämiselle ole yleiseen järjestykseen tai turvallisuuteen liittyviä esteitä. Työnteko on rajoitetusti mahdollista myös muulla oleskeluluvalla tai ilman oleskelulupaa.

Oleskeluluvan myöntää kaikille ulkomailla oleville ulkomaalaisille Suomen ulkomaan edustustojen sijasta Ulkomaalaisvirasto. Edustustot tekevät ainoastaan viisumipäätöksiä.

Aiemmasta poiketen Suomen kansalaisen perheenjäsen voi jatkossa tulla Suomeen hakemaan oleskelulupaa perhesiteen perusteella. Oleskeluluvan myöntää paikallispoliisi. Ennen lain muutosta oli haettava ja hakemuksen käsittelyä odotettava ulkomailla.

Uusi ulkomaalaislaki sisältää säännökset Euroopan unionin kansalaisen oleskelusta. Unionin kansalaisiin rinnastetaan Islannin, Liechtensteinin, Norjan ja Sveitsin kansalaiset.

Ulkomaalaislaki paransi ulkomaalaisen oikeusturvaa laajentamalla muutoksenhakumahdollisuuden koskemaan lähes kaikkia oleskelulupapäätöksiä. Työnantaja sai valitusoikeuden työntekijän oleskelulupa-asiaassa ja Ulkomaalaisvirasto hallinto-oikeuden päätökseen.

Kuntien yhteistoimintaa pyritään edistämään (HaVM 16/2004)

Kuntien valtionosuuslakiin lisättiin määräaikaaisesti voimassa oleva harkinnanvaraista yhteistoiminta-avustusta koskeva säännös.

Yhteistoiminta-avustusta voidaan myöntää kuntien laaja-alaiseen tai kuntien palvelujen järjestämisen, talouden ja kehittämisen kannalta merkittävään yhteistoimintaan. Yhteistoiminta-avustusta voidaan myöntää yhteistoiminnan aloittamiskustannuksiin toiminnan aloittamisvuonna sekä sitä seuraavana vuotena. Avustuksen myöntämisestä päättää sisäasiainministeriö. Laki tuli voimaan vuoden 2005 alusta ja on voimassa vuoden 2008 loppuun asti.

Työnantajan sosiaaliturvamaksuvapautus Kainuun hallintokokeilualueella vuosina 2005 - 2009 (HaVM 18/2004)

Laki työnantajan sosiaaliturvamaksusta vapauttamisesta Kainuun hallintokokeilualueella vuosina 2005 -2009 hyväksyttiin. Sen mukaan työnantajan sosiaaliturvamaksu poistettiin viideksi vuodeksi Kajaanin ja Kuhmon kaupungeissa, Hyrynsalmen, Paltamon, Puolangan, Ristijärven, Sotkamon, Suomussalmen, Vaalan ja Vuolijoen kunnissa ja mainittujen kuntien muodostamat kuntayhtymät.

Vapautuksen piiriin kuuluvat yksityiset työnantajat eli yritykset ja kotitaloustyönantajat, valtion liikelaitokset sekä kuntatyönantajat. EY-lainsäädännöstä johtuen kuitenkin esimerkiksi maatalous, porotalous, kalastus ja liikenne ovat vapautuksen ulkopuolella. Tarkoituksena on tukea työnantajien sosiaaliturvamaksua koskevalla vapautuksella työllisyyttä ja työllistämisedellytyksiä.

Valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistusta nopeutettiin (HaVM 23/2004)

Hallituksen esityksessä ehdotettiin, että vuoden 2005 alusta toteutettavan valtion ja kuntien välisen kustannustenjaon tarkistuksen edellyttämät valtionosuuksien lisäykset tehtäisiin jaksotetusti neljän vuoden aikana vuosina 2005 - 2008. Kustannustenjaon tarkistukseksi arvioitiin kokonaisuudessaan noin 502 miljoonaa euroa. Hallituksen esityksen mukaan vuosina 2005 - 2007 valtionosuuksia olisi lisätty tämän perusteella 86 miljoonaa euroa kunakin vuonna. Loppuosa oli tarkoitus lisätä vuoden 2008 valtionosuuksiin.

Valiokunta käsitteli asiaa perusteellisesti. Keskustelussa erityisesti sosialidemokraattiset edustajat katsoivat, että kuntien tehtäväkenttään kohdistuu voimakkaita paineita erityisesti vuonna 2005, esimerkiksi kansallisen terveydenhuollon hankkeen ja sosiaalialan kehittämishankkeen toteuttamiseen liittyen. Näiden keskustelujen pohjalta valiokunta päätti, että valtion ja kuntien kustannustenjaon tarkistukseen kuuluvia valtionosuuksien jaksotuseriä muutetaan etupainotteisemmaksi siten, että vuoden 2005 maksatusta korotetaan alkuperäiseen hallituksen esitykseen verrattuna 50 miljoonalla eurolla yhteensä 136 miljoonaa euroon. Muutos merkitsee sitä, että hallituksen esityksessä vuodelle 2008 jäävä loppuerä vastaavasti pienenee.

10.6. Lakivaliokunta

Valiokunta antoi 14 mietintöä ja 20 lausuntoa

Vahingonkorvaussäännöksiä henkilövahingoissa uudistettu (LaVM 1/2004vp)

Vahingonkorvauslain 5 luvun säännöksiä henkilövahingon, elatuksen menetyksen ja kärsimyksen korvaamisesta on uudistettu. Korvauksen määräämisen perusteista säädetään täsmällisemmin ja korvaussuojaa laajennetaan eräiltä osin. Henkilövahingon kärsineen läheisten korvaussuojaa parannetaan ja elatuksen menetyksen korvattavuutta laajennetaan. Myös surmansa saaneen läheisten korvaussuojaa laajennetaan. Perustettava henkilövahinkoasiain neuvottelukunta antaa suosituksia aineettomista vahingoista suoritettavien korvausten määristä.

Perheen sisäinen lähestymiskielto käyttöön – uhrin pyynnön merkitys syyttämisharkinnassa vähenee (LaVM 2/2004vp)

Lähestymiskiellosta annettuun lakiin on hyväksytty säännökset perheen sisäisestä lähestymiskiellosta. Kielto voidaan määrätä enintään kolmeksi kuukaudeksi, ja se voidaan uusia. Kriteerit kiellon määräämiselle ovat tiukemmat kuin tavallisessa lähestymiskiellossa. Lisäksi tavallista lähestymiskielloa uudistettaessa enimmäisaika on pidennetty aikaisemmasta yhdestä vuodesta kahteen vuoteen. Lähestymiskielloa voi jatkossakin pyytää itsensä uhatuksi tulevan henkilön lisäksi syyttäjä-, poliisi- tai sosiaaliviranomainen. Samalla kumottiin rikoslain säännös, jonka mukaan syyttäjällä on oikeus jättää syyte nostamatta, jos pahoinpitelyn asianomistaja (uhri) sitä omasta vakaasta tahdostaan pyytää. Säännöstä on sovellettu epäyhtenäisesti ja laajemmin kuin oli tarkoitettu. Väkivallan ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseksi on käynnistymässä toimintaohjelma. Lainmuutoksilla pyritään vähentämään Suomessa yleistä lähisuhdeväkivaltaa.

Rikoslain säännöksiä ihmiskaupasta ja parituksesta tiukennettiin (LaVM 4/2004vp)

Ihmiskauppaa, paritusta ja prostituutiota koskevaa lainsäädäntöä on tiukennettu kansainvälisten sopimusten ja kansallisten tarpeiden mukaisesti. Muutokset koskevat mm. laittoman maahantulon järjestämistä, sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittämistä ja ihmiskauppaa koskevia rangaistussäännöksiä.

Laittoman maahantulon järjestämistä koskevaa rangaistussäännöstä muutetaan niin, että se koskee myös maahantuloa Suomeen kauttakulkua varten. Rikoslakiin otetaan uusi rangaistussäännös törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä. Sukupuolisiveellisyttä loukkaavan kuvan levittämistä koskevaan rangaistussäännökseen otetaan lasta koskeva 18 vuoden ikäraja, tekotapaluetteloa täydennetään ja levittämisen yritys tehdään rangaistavaksi. Enimmäisrangaistusta, joka koskee seksipalvelujen ostamista nuorelta, korotetaan ja parituksen rangaistavuutta laajennetaan. Rikoslakiin lisätään uudet törkeää paritusta, ihmiskauppaa ja törkeää ihmiskauppaa koskevat rangaistussäännökset.

Eduskunta laajensi telekuuntelun käyttöalaa siten, että vastedes se on mahdollista epäiltäessä jotakuta törkeästä sukupuolisiveellisyttä loukkaavan lasta esittävän kuvan levittamisestä, törkeästä parituksesta, ihmiskaupasta tai törkeästä ihmiskaupasta. Eduskunta ei hyväksynyt ehdotusta telekuuntelun käyttämisestä epäiltäessä jotakuta törkeästä laittoman maahantulon järjestämisestä.

Perintökaaren velkavastuusäännöksiä uudistettiin (LaVM 6/2004 vp)

Perintökaaren velkavastuita koskevia säännöksiä muutettiin siten, että kuolinpesän osakkaiden henkilökohtaisesta velkavastuusta pääsääntöisesti luovutaan. Osakkaiden vastuu vainajan veloista rajoittuu yleensä vainajalta jääneeseen omaisuuteen. Henkilökohtaisesti vastuuseen vainajan veloista voi kuitenkin joutua sellainen peruskirjoitusvelvollinen osakas, joka on laiminlyönyt peruskirjoituksen toimittamisen sekä osakas, joka on tahallaan antanut perunkirjoituksessa väärän tiedon tai salannut jotakin.

Velkojan oikeutta saada pesä pesänselvittäjän hallintoon laajennetaan. Pesänselvittäjän toimivaltuuksia lisätään niin, että hän voi päättää pesän varojen jakamisesta ylivelkaisessa kuolinpesässä silloinkin, kun varojen jaosta ei päästä velkojien kanssa sopimukseen. Kuolinpesän konkurssi on mahdollinen vain, jos sitä voidaan pitää tarkoituksenmukaisena menettelynä pesän varojen jakamiseksi velkojille.

Saatava, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on ulosottolain mukaan päättynyt, on maksettava kuolinpesän varoista viimesijaisena sen jälkeen, kun pesänselvitysvelat ja muut vainajan velat on maksettu. Eduskunta edellytti, että hallitus hyvissä ajoin ennen kuluvaan vaalikauden päättymistä antaa eduskunnalle esityksen siitä, millaisilla edellytyksillä velka, jota koskevan ulosottoperusteen täytäntöönpanokelpoisuus on lakannut, voidaan katsoa lopullisesti vanhentuneeksi.

Naamioituminen mielenosoituksissa on tietyn edellytyksin rikos (LaVM 8/2004 vp) (ks. myös PeVL 26/2994 vp)

Lakimuutoksella tunnistamattomaksi naamioituminen mielenosoituksissa tms. kielletään, mikäli tarkoitus on ryhtyä lainvastaisiin toimiin. Lakivaliokunta muutti esitystä perustuslakivaliokunnan lausunnon perusteella. Perustuslakivaliokunta katsoi että hallituksen esittämä yleinen kriminalisointi ei täyttänyt lainsäädännön tarkkarajaisuuskriteerejä. Hallitus esitti kiellettäväksi osittaistakin naamioitumista ilman hyväksyttävää syytä, mutta lakivaliokunta katsoi laittomana naamioitumisena pidettävän vain sellaista tunnistamattomaksi naamioitumista, joka liittyy naamioituneen henkilön ilmeiseen tarkoitukseen ryhtyä käyttämään henkilöön kohdistuvaa väkivaltaa tai vahingoittamaan omaisuutta. Mm. naamioitumisvälineeksi katsottujen välineiden hallussapidon kriminalisointia ei hallituksen esityksen mukaisesti hyväksytty. Laki tuli voimaan 1.12.2004.

Nuorisorangaistus käyttöön koko maahan (LaVM 11/2004 vp)

Lakimuutoksella nuorisorangaistus otetaan pysyvästi käyttöön koko maassa alle 18-vuotiaana tehtyjen rikosten seurauksena. Nuorisorangaistus on ehdollisen vankeusrangaistuksen tasolla oleva, mutta käytännössä sitä tuntuvampi rangaistus. Täytäntöönpano on sovittava yhteen tuomitun elämänhallintaa ja rangaistuksen suorittamista edistävien tukitoimien kanssa. Nuorisorangaistusta ei enää jaeta valvontaan ja nuorisopalveluun, ja sen täytäntöönpanoon vaikuttava päihteiden käyttö on kielletty. Vakavien rikkomusten vuoksi tuomioistuimien voi määrätä suorittamatta jääneen nuorisorangaistuksen osan sijaan toisen rangaistuksen, joka voi olla myös ehdoton vankeusrangaistus.

Perintäkulujen kohtuullisuutta lisääviä lakimuutoksia (LaVM 14/2004 vp)

Lakimuutos koskee perintäkulujen korvaamista ja velallisen tiedonsaantioikeutta. Voimassa olevan lain periaate, jonka mukaan velallisen on korvattava perinnästä velkojalle aiheutuneet kohtuulliset ja tarpeelliset kulut, säilyy ennallaan. Lakiin lisättiin säännökset siitä, minkälaisista perintätoimista saa vaatia korvauksen kuluttajavelalliselta. Oikeusministeriön asetuksella säädetään yksittäisistä perintätoimista veloitettavien kulujen ja velallisen kokonaiskuluvastuun enimmäismäärät. Lakiin lisättiin myös säännökset velallisen oikeudesta saada pyynnöstä velkojalta ajantasaiset tiedot velka-

velkatilanteestaan ja selvitys velkapääomalle kertyneiden korkojen ja kulujen määräytymisestä.

10.7. Liikenne- ja viestintävaliokunta

Valiokunta antoi 26 mietintöä ja 19 lausuntoa.

Viestintämarkkinalakia muutettiin (LiVM 25/2004)

Viestintämarkkinalakiin lisättiin säännös hintakatosta teleyritysten välisissä verkkovuokrissa. Uudistus on tärkeä kansallisen laajakaistastrategian toteuttamisen ja yleisen tietoyhteiskuntakehityksen kannalta. Viestintävirastolle tulee oikeus asettaa kiinteässä verkossa toimivalle huomattavan markkinavoiman yritykselle selkeä euromääräinen hintakatto teleyritysten välisessä käyttöoikeushinnoittelussa. Muutoksen tarkoituksena on edistää kilpailua ja siten välillisesti alentaa käyttäjähintoja. Valiokunta kiinnitti asian käsittelyssä vakavaa huomiota minimisääntelyn ylittämiseen ja liitti mietintöönsä lausumaehdotuksen, jonka mukaan liikenne- ja viestintäministeriön tulee antaa vuosittain selvitys liikenne- ja viestintävaliokunnalle lain toteutumisesta ja sen vaikutuksista.

Samassa yhteydessä puhelinoperaattorien yhdysliikennesääntelyä muutettiin soitettaessa kiinteästä verkosta matkaviestinverkkoon. Kiinteän puhelinverkon operaattorilla säädettiin oikeus ostaa matkaviestinverkon operaattorilta yhdysliikennepalvelu ja myydä se oman paikallispuhelupalvelunsa ohessa asiakkaalleen silloin, kun asiakas on valinnut kiinteän puhelinverkon operaattorin operaattoritunnuksella tai ensisijaisvalinnalla. Sääntelyllä arvioidaan olevan myönteiset vaikutukset kiinteästä verkosta matkapuhelinverkkoon soitettujen puhelujen hintoihin.

Sosialidemokraattien näkökulmasta lainmuutos on myönteinen molemmilta osin. Sen voi odottaa toimivan nopeiden, luotettavien ja kohtuuhintaisten tiedonsiirtoyhteyksien leviämisen puolesta, ja toisaalta kohtuullistavan puhelumaksuja.

Ajokiellon asemaa ensisijaisena ajokorttiseuraamuksena vahvistettiin (LiVM 19/2004)

Tieliikennelakia muutettiin vahvistamalla ajokiellon asemaa ensisijaisena ajokorttiseuraamuksena. Tämä tapahtui sääntämällä ajokieltojen vähimmäisajoista, joita ei voida alittaa. Ajokieltojen vähimmäispituudet määräytyvät tekojen vakavuusasteen perusteella. Myös ajokieltojen enimmäisaikoja ja muutoksenhakumenettelyä uudistettiin. Lakiin lisättiin säännös, jonka mukaan ajokielto toistuvista liikenneriikkomuksista on pantava täytäntöön välittömästi, kun päätös ajokiellosta on tehty. Rikosten uusimisella on vaikutus ajokiellon keston, ja myös vähimmäisajat pitenevät porrastetusti.

Tehdyn lainmuutoksen mukaisesti liikennevalvonnan yhteydessä tapahtuvan näkökyvyn tarkastamisen sijaan kuljettaja voi osoittaa vaatimusten täytymisen optikon tai lääkärin antamalla lausunnolla.

Valvonnan ja sanktioinnin kehittäminen on osa liikenneturvallisuuden parantamisen kokonaisuutta. Sosialidemokraattien mielestä lainmuutos on linjassa hallitusohjelmaan kirjatun suunnitelmallisen liikenneturvallisuustyön ja tieliikenneonnettomuuksien torjumistavoitteen kanssa.

Suomalaisen varustamotyönantajan asemaa helpotettiin (LiVM 15/2004)

Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluettelosta annettua lakia muutettiin siten, että nykyisellä tuella kompensoidaan työnantajan sosiaaliturva- ja merimieseläkevakuutusmaksuja sekä eräitä muita vastaavia vakuutusmaksuja vuosina 2005-2009. Lakiin liittyy valtiovarainministeriössä valmisteltava hallituksen esitys uudesta tukijärjestelmästä, jossa suomalainen varustamotyönantaja saa pitää työntekijöiden merityötulosta toimitettuja ennakonpidätyksiä vastaavan määrän. Lainmuutoksella pyritään parantamaan Suomen lipun alla olevien alusten kilpailuasemaa. Valiokunnan lausumaehdotukset sisälsivät näkökohtia kilpailutilanteen vääristymien purkamiseksi.

Yksityisyyden suojaa sähköisessä viestinnässä tarkistettiin (LiVM 13/2004)

Uuden sähköisen viestinnän tietosuojalain tavoitteena on turvata sähköisen viestinnän luottamuksellisuuden ja yksityisyyden suojan toteutuminen sekä edistää sähköisen viestinnän tietoturvaa ja monipuolisten sähköisen viestinnän palvelujen tasapainoista kehittymistä. Lakiesityksellä on liittymäkohtia monia elämänalueita koskevaan erityissääntelyyn.

Valiokunnan tekemien muutosten ja lausuman jälkeen lain voi katsoa edistävän sähköisen viestinnän tietoturvallisuutta ja yksityisyyden suojaa tasapainoisella tavalla.

Postipalvelulain vaikutuksia arvioitiin (LiVM 8/2004)

Valtioneuvoston selonteko postipalvelulain vaikutuksista ja soveltamisesta totesi, että lain mukainen postipalvelujen perustaso on tarjolla kaikille kansalaisille hyvälaatuisena yhtenäisin ehdoin koko maassa ja että nykyiset säännökset turvaavat postipalvelujen sujuvuuden. Asiantuntijakuulemisen perusteella valiokunta yhtyi selonteossa esitettyyn hallituksen kantaan, että entiseen postitoimintalakiin verrattuna uusi postipalvelulaki selkeytti lainsäädäntöä ja postiyritysten velvollisuuksiin liittyviä kysymyksiä. Samaten laki paransi postipalvelujen saatavuutta, joskaan se ei olennaisesti muuttanut postipalvelujen tarjonnan ja kysynnän edellytyksiä. Selonteon käsittelyn yhteydessä valiokunta esitti, että hallitus ryhtyisi toimenpiteisiin edistääkseen julkishallinnon yhteis palvelupisteiden luomista.

Sähköisen viestinnän tietojen säilyttäminen rikollisuuden torjumiseksi eteni varauksin (LiVL 17/2004)

Liikenne- ja viestintävaliokunta käsitteli valtioneuvoston kirjelmää sähköisen viestinnän yhteydessä tallennettavien käyttäjätietojen säilyttämiseksi. U-asioihin kuuluva esitys oli valiokunnan mielestä keskeisen sisältönsä osalta epäselvä. Esityksen sisällössä oli huomionarvoista, että kaikkien käyttäjien tietoja tallennettaisiin tulevia viranomaistarpeita varten. Nykyisin mm. televalvontaa voidaan kohdistaa vain rikoksesta epäiltyihin. Kirjelmän kuvaileman esityksen mukaisesti tietoja säilytettäisiin lähtökohtaisesti 12-36 kuukautta.

Liikenne- ja viestintävaliokunta yhtyi valtioneuvoston kantaan edellyttäen, että Suomi jatkovalmistelussa edellyttää kaikkien kuuden valtioneuvoston esittämän varauman toteutumista ehdotuksen hyväksymisen ehtona, ja että valtioneuvosto varmistaa varauksin, että asiassa ei tehdä Suomea sitovia päätöksiä, ennen kuin valiokunnalla on ollut tilaisuus lausua asiasta uudelleen kantansa.

10.8. Maa- ja metsätalousvaliokunta

Valiokunta antoi 13 mietintöä ja 23 lausuntoa.

Valiokunnan keskeisimpiä tehtäviä oli mietinnön antaminen hallituksen esitykseksi laiksi Metsähallituksesta sekä lausunnon antaminen ympäristövaliokunnalle ns. Århusin sopimuksesta.

10.9. Puolustusvaliokunta

Valiokunta antoi yhden mietinnön ja 4 lausuntoa.

Valiokunnan keskeisimpiä tehtäviä oli mietinnön antaminen valtioneuvoston selonteosta turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta.

Mietinnössään valiokunta antaa tukensa valtioneuvoston turvallisuus- ja puolustuspoliittiselle selonteolle. Valiokunta piti erityisen hyvänä menettelytapaa, jossa selonteon valmisteluvaiheessa toimii parlamentaarinen seurantaryhmä. Seurantaryhmä mahdollistaa kansanedustajille vaikuttaa selontekoon jo valmisteluvaiheessa. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän edustajana seurantaryhmässä oli toiminut ulkoasiainvaliokunnan puheenjohtaja Liisa Jaakonsaari. Puolustusvaliokunta esittääkin, että vuoden 2008 turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon valmistelussa noudatettaisiin vastaavaa menettelytapaa kuin vuoden 2004 selonteon valmistelussa.

Suomen maanpuolustuksen osalta selonteon keskeisimpiä ratkaisuja koskee jalkaväkimiinoista luopumista. Puolustusvaliokunta kannattaa selonteon ehdotusta Suomen liittymisestä henkilömiinat kieltävään Ottawan sopimukseen vuonna 2012 ja jalkaväkimiinoista luopumisesta vuoteen 2016 mennessä. Puolustusvaliokunta edellyttää, että korvaavien järjestelmien rahoitusjärjestelystä eli 200 miljoonan euron lisärahoituksesta puolustusministeriön menokehyksiin vuosina 2009-2016 pidetään kiinni.

Vapaaehtoisen maanpuolustuksen kehittämisen osalta selonteon yhteydessä päätettiin perustaa maakuntajoukkoja, jotka kuuluvat puolustusvoimien sodan ajan joukkoihin. Sosialidemokraattisen eduskuntaryhmän mielestä on tärkeää, että puolustusvaliokunta kannattaa maakuntajoukkojen koulutuksesta huolehtivan organisaation vakiinnuttamista esimerkiksi julkisoikeudelliseksi yhteisöksi, jonka hallinto- ja toimintaperiaatteet olisi määritelty lainsäädännössä.

10.10. Sivistysvaliokunta

Valiokunta antoi 16 mietintöä ja 19 lausuntoa.

Esiopetusuudistuksen vaikutukset todettiin myönteisiksi (SiVM 16/2004)

Sivistysvaliokunnan mielestä esiopetusuudistuksen tavoitteet ovat kokonaisuutena onnistuneet hyvin ja uudistus on vaikutuksiltaan myönteinen. Lähes koko ikäluokan osallistuminen esiopetukseen osoittaa, että järjestely on toimiva eikä muutokseen tältä osin ole tarvetta. Valiokunnan mukaan esiopetuksen ryhmäkokoja koskevista ongelmista tulee tehdä

selvitys ja sen jälkeen tarvittaessa ryhtyä toimenpiteisiin, jotta saadaan toimiva malli ryhmäkokojen muodostamiselle eri tilanteissa.

Valiokunta painotti, että tulee ryhtyä erityisiin toimenpiteisiin romanivanhempien informoimiseksi varhaiskasvatuksen tavoitteista ja oikeudesta esiopetukseen. Valiokunta piti myös välttämättömänä eri kieli- ja kulttuuriryhmiin kuuluvien lasten omakielisen esiopetuksen lisäämistä sekä riittävää suomen tai ruotsin kielen opetusta.

Esiopetusuudistus on sosialidemokraateille keskeinen koulutuspoliittinen saavutus. Ensimmäisen koulupäivän tasa-arvon voi nähdä parantuneen uudistuksen myötä. Ryhmäkokoihin ja vähemmistöryhmien asemaan paneutuminen kehittää esiopetustyötä edelleen oikeaan suuntaan.

Kaksiportaiset tutkinnot käyttöön, yliopiston rehtorin valinta ennalleen (SiVM 10/2004)

Hallituksen esitys sisälsi muutoksia yliopistolakiin mm. tutkintorakenteen, hallintomallin ja yliopistojen taloudellisen autonomian osalta. Esiitetty kaksiportainen tutkintorakenne ja tutkintokieliä koskeva väljennys kuuluvat niin sanottuun Bolognan prosessiin, jota yliopistot jo ennen lainmuutostakin edistivät. Sivistysvaliokunnan mielestä uudistus jännevöittää tutkintorakennetta. Valiokunta piti kuitenkin välttämättömänä, että säännös on joustava siten, että yliopistolla on mahdollisuus antaa opiskelijan suorittaa ylemmän tutkinnon aineita ennen alemman tutkinnon loppuunsaattamista silloin, kun se on opiskelun kannalta tarkoituksenmukaista.

Hallituksen esityksen kaltaista taloudellista autonomiaa ei valiokunnan mielestä voitu yliopistoille myöntää budjettivastuun vuoksi ja siitä syystä, että valtiolla tulee olla riittävä ohjausinstrumentti koulutuspolitiikan suuntaamisessa.

Myöskään hallituksen esittämä toimitusjohtajamainen johtomalli ja siihen perustuva rehtorin valintatapa ei ollut valiokunnan mielestä onnistunut ratkaisu. Valiokunta ehdotti rehtorin valinnan säilyttämistä vaalikollegiolla.

Kaksiportaiseen tutkintojärjestelmään siirtyminen on sosialidemokraattisen koulutuspolitiikan linjausten mukaista. Yliopistojen taloudellisen autonomian osalta tehdyn ratkaisun voi nähdä korostavan kansanvaltaisen suuntauksen jatkumista koulutuspolitiikassa.

Korkeakoulujen kehittämiseen resursseja (SiVM 9/2004)

Korkeakoulujen kehittämislaila turvattiin yliopistojen rahallisia resursseja. Yliopistojen toimintamenomomentille osoitettavaa määrärahaa tarkistettiin ja palkkausten kasvuun vastaavaa määrärahojen vuosittaisista korotuksista jatkettiin. Lisäksi ehdotettiin, että määrärahaa korotetaan vuosina 2005-2007 vähintään 20 miljoonalla eurolla kunakin vuonna. Käsittelyn yhteydessä valiokunta piti välttämättömänä, että kaikki yliopistojen toiminnan kehittämiseen tarkoitetut ja tarvittavat määrärahat eivät mene tilakustannuksiin.

Ruotsin kielen kirjoittaminen vapaaehtoiseksi ylioppilastutkinnossa (SiVM 7/2004)

Sivistysvaliokunta piti esitystä tarpeellisenä ja tarkoituksenmukaisena. Valiokunnan mielestä ylioppilastutkinnon rakennekokeilusta tehty selvitys osoittivat, että rakennetta koskevat muutokset tulee vakinaistaa. Ylioppilastutkintoon kuuluisi vähintään neljä koetta, joista vain äidinkielessä ja kirjallisuudessa järjestettävä koe olisi kaikille pakollinen. Kolme muuta pakollista koetta tutkintoon osallistuva valitsee ryhmästä, johon kuuluvat toisen kotimaisen kielen koe, yksi vieraan kielen koe, matematiikan koe ja reaaliaineissa järjestettävä koe.

10.11. Sosiaali- ja terveysvaliokunta

Valiokunta antoi 45 mietintöä ja 17 lausuntoa.

Omaishoidon sijaishoidon maksuihin katto (StVM 7/2004)

Omaishoitajien asemaan on viime vuosina tullut pieniä parannuksia, ja tätä kehityssuuntaa tulee hallitusohjelman mukaan vahvistaa. Asiasta on tehty selvitys, joka on lausuntokierroksella. Kiireellisimpänä lainmuutoksena on hyväksytty sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuja koskeva muutos omaishoitajan lakisääteisen vapaan ajaksi järjestetystä sijaishoidosta. Hoidettavalta voidaan periä enintään 9 euroa vuorokaudelta sijaishoidossa. Maksu ei kerrytä maksukattoja. Uudistuksella edistetään omaishoitajien jaksamista hoitotyössä.

Geenitekniikkalain uudistus (StVM 10/2004 vp)

Geenitekniikkalain muutoksella pannaan toimeen asiaa koskeva Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi. Uudistuksessa muutetaan muuntogeenisten organismien ja tuotteiden tutkimus- ja kehittämiskokeita sekä markkinoille luovuttamista koskevia säädöksiä. Tavoitteena on geenitekniikan turvallinen käyttö ja varautuminen ennalta riskeihin.

Lailla laajennetaan, täsmennetään ja yhdenmukaistetaan muuntogeenisten elävien organismien käyttöä koskevaa riskinarviointia, jossa otetaan huomioon suorat, välilliset, välittömät ja viipeellä ilmenevät ympäristö- ja terveysvaikutukset. Lisäksi markkinoille saatetuille tuotteille laaditaan seurantasuunnitelma, jonka avulla voidaan havaita muuntogeenisten organismien mahdolliset vaikutukset ihmisen ja eläinten terveyteen ja ympäristöön sen jälkeen, kun niitä on saatettu markkinoille. Tuotteen markkinoille saattamista koskeva kirjallinen lupa annetaan määräajaksi. Laissa on säännökset yleisön oikeudesta tulla kuulluksi, kun haetaan lupaa muuntogeenisten organismien kientäkokeisiin tai markkinointiin. Lakiin lisätään myös säännökset tuotteiden pakollisista pakkausmerkinnöistä. Muuntogeeniset tuotteet on merkittävä, jollei muuntogeenisten organismien määrät ole vähäisiä, satunnaisia tai teknisesti mahdottomia välttää.

Hoitoon pääsyä turvaavat säännökset voimaan 1.3.2005 (StVM 13/2004vp)

Lipposen II hallituksen aikana aloitettu kansallinen terveyshanke etenee. Sosiaalidemokraateille tärkeä hanke sisältää merkittäviä määrärahojen lisäyksiä, rakenteiden ja toimintatapojen uudistamista sekä henkilöstön täydennyskoulutuksen ja saatavuuden turvaamiseen tähtäviä toimenpiteitä. Hoitoon pääsyn turvaamista koskevat muutokset hyväksyttiin kansanterveyslakiin, erikoissairaanhoitolakiin, potilaan asemasta ja oikeuksista annettuun lakiin sekä sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annettuun lakiin. Hoitokäytäntöjen yhdenmukaistamiseksi otetaan käyttöön valtakunnalliset hoitokriteerit.

Terveyskeskukseen pitää saada arkipäivisin virka-aikana välitön yhteys ja kiireettömän hoidon tarpeen arviointiin terveydenhuollon ammattihenkilölle on päästävä kolmessa arkipäivässä yhteydenotosta. Lääketieteellisesti ja hammaslääketieteellisesti tarpeelliseksi todettuun hoitoon on päästävä kohtuullisessa ajassa, perusterveydenhuollossa viimeistään kolmessa kuukaudessa siitä, kun hoidon tarve on todettu. Tämä kolmen kuukauden enimmäisaika voidaan ylittää suun terveydenhuollossa ja perusterveydenhuollon yhteydessä toteutettavassa erikoissairaanhoidossa enintään kolmella kuukaudella, jos hoidon antamista voidaan perustellusta syystä lykätä potilaan terveydentilan vaarantumatta.

Lasten ja nuorten mielenterveyspalveluissa tehdyn hoidon tarpeen arvioinnin perusteella tarpeelliseksi todettu hoito on järjestettävä hoidon edellyttämä kiireellisyys huomioon ottaen kolmen kuukauden kuluessa, jolleivät lääketieteelliset, hoidolliset tai muut vastaavat seikat muuta edellytä. Jos hoitoa ei voida antaa säädetyissä enimmäisajoissa, kunnan tai kuntayhtymän on järjestettävä hoito hankkimalla se muilta palveluntuottajilta potilaalle aiheutuvan asiakasmaksun muuttumatta.

Terveydenhuollon toimintayksikön tulee julkaista potilaiden odotusajat. Potilaalle on ilmoitettava hoitoon pääsyn ajan kohta ja, jos se muuttuu, hänelle on ilmoitettava muutoksen syy. Lakiin tuli säännös tutkimus- tai hoitosuunnitelmasta, joka vahvistaa erityisesti pitkäaikaissairauksien ja lääketieteellisessä kuntoutuksessa olevan potilaan asemaa. Erikoismaksuluokka poistuu 28.2.2008 mennessä – tilalle tulee erityispoliklinikkatoiminta.

Työeläkeuudistus hyväksyttiin kunta- ja valtiosektorille (StVM 14 ja 15/2004vp)

Suuri työeläkeuudistus on saatettu voimaan suurin piirtein samansisältöisenä kaikilla sektoreilla 1.1.2005 lähtien. Julkisen sektorin työeläkkeitä koskee joissain tilanteissa ns. normeeraus, josta esitettiin eriäviä näkemyksiä eduskuntakäsittelyn aikana.

Työeläkeuudistuksen tavoitteena on pidentää työuria sekä alku- että loppupäästä. Työeläke lasketaan jatkossa koko työuran perusteella, mikä on pätkätyösuhteissa olevien kannalta nykyjärjestelmää parempi tapa. Uudistus parantaa työeläkkeen kertymistä, toteuttaa joustavan vanhuuseläkeiän (63-68 v), ottaa huomioon eläkeiän pitenemisen sekä turvaa työeläkkeen arvon säilymisen. Alle kolmevuotiaista lastaan hoitava kartuttaa työeläkettään hoitovapaalla, ja myös opiskeluaika kerryttää työeläkettä. Kaikkia maksussa olevia työeläkkeitä korotetaan jatkossa 20/80 TEL-indeksillä (eli työikäisten 50/50 TEL-indeksi poistuu).

Eläkkeen karttumisen alkaa jo 18 vuoden iästä ja karttumisprosentti nousee iän myötä siten, että se on aluksi 1,5 prosenttia vuodessa, 53 vuoden iästä 1,9 prosenttia ja 63 vuoden iästä 68 vuoden ikään saakka 4,5 prosenttia. Kustannuksiin työntekijät osallistuvat 53 vuoden iästä nykyistä suuremmalla työeläkemaksulla. Työttömyyseläke erillisenä eläkelajina lakkautetaan siten, että tähän eläkkeeseen ei ole enää oikeutta 1950 ja sen jälkeen syntyneillä työntekijöillä. Eläkejärjestelmässä varaudutaan eliniän pitenemiseen siten, että vuodesta 2009 otetaan käyttöön elinaikakerroin, jolla sopeutetaan eläketurva eliniän kasvuun.

Sotainvalidien oikeutta avopalveluihin laajennetaan (StVM 20/2004vp)

Kuntien sosiaalihuoltolain ja kansanterveyslain mukaan sotainvalideille järjestämiä avopalveluja korvataan niille invalideille, joiden sotilasvammalain mukainen työkyvyttömyysaste on vähintään 20 prosenttia (v. 2004 25 %). Sotilasvammalain muutos laajentaa korvauksen saajien piiriä ja edesauttaa sotainvalidien selviytymistä omassa kodissaan tukipalvelujen, omaishoidon tuen sekä avosairaanhoidon turvin. Lisäksi Ruotsissa pysyvästi asuville sotainvalideille korvataan yhdestä päivittäisestä ateriasta aiheutuvat kohtuulliset kustannukset. Lainmuutos saattaa Ruotsissa asuvat sotainvalidit tältä osin nykyistä tasavertaisempaan asemaan Suomessa asuvien sotainvalidien kanssa. Oikeutta kuntoutukseen laajennettiin koskemaan karjan evakuoititehtävissä olleita ja Neuvostoliiton partisaanien hyökkäyksen uhreiksi joutuneita henkilöitä (StVM 21/2004vp).

Kotihoidon tukeen ja yksityisen hoidon tukeen korotus (StVM 22/2004vp)

Hallitusohjelman mukaisesti ei-kunnallisessa hoidossa olevien pienten lasten hoidon tukea parannetaan. Alle kolmivuotiaasta lapsesta maksettavan kotihoidon tuen hoitorahan määrä korotettiin 252,28 eurosta 294,28 euroon kalenterikaudessa ja yksityisen hoidon tuen hoitorahan määrä korotettiin 117,73 eurosta 137,33 euroon.

Lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tuesta annettuun lakiin sisällytettiin säännökset kotihoidon tuen hoitorahan ja hoitolisän maksamisesta tilanteissa, joissa EU- tai ETA-maassa taikka Sveitsissä asuvalla lapsella on oikeus etuuteen Suomesta sosiaaliturva-asetuksen perusteella. Kansaneläkelaitos toimeenpanee kotihoidon tuen ulkomaille maksamisen ja vastaa toimeenpanosta aiheutuvista kustannuksista. Valtio rahoittaa tuen niissä tapauksissa, joissa lapsi ei tosiasiallisesti asu Suomessa.

Kansaneläkkeen 7 euron korotus hyödyttää monia (StVM 23/2004vp)

Kansaneläkkeeseen tehdään 7 euron suuruinen tasokorotus 1.3.2005 lähtien. Saman suuruinen tasokorotus tehdään myös leskeneläkkeen täydennysmäärään, maahanmuuttajan erityistukeen, luopumistuen täydennysosaan ja sukupolvenvaihdoseläkkeen täydennysosaan. Kansaneläkkeen tasokorotuksen johdosta sotilasavustuksen perusavustuksen määrä nousee 7 euroa ja ylimääräisen rintamalisän enimmäismäärä 3,15 euroa kuukaudessa. Kyse on hallitusohjelmassa sovitusta parannuksesta, jolla helpotetaan pienituloisten eläkkeensaajien taloudellista asemaa.

Vähimmäisvanhempain- ja sairauspäivärahoihin korotus - ansiosidonnaisen päivärahan saantiehtot helpottuivat (StVM 25/2004 vp)

Minimivanhempain- ja sairauspäivärahaa korotettiin 93,75 eurolla kuukaudessa (380 euroa/kk). Ansiosidonnaiseen äitiys-, isyys-, vanhempainpäivärahaan sekä sairauspäivärahaan oikeutettujen piiriä laajennetaan helpottamalla saantikriteerejä. Lyhytaikaisissa työsuhteissa olleilla (väh. 1 kk) on oikeus saada ansiosidonnaista päivärahaa. Samoin silloin, jos perheeseen syntyy lisää lapsia kolmen vuoden kuluessa edellisestä (enintään 3 v lasten syntymän välissä) ja äidillä on ollut oikeus ansiosidonnaiseen päivärahaan ennen ensimmäistä äitiyslomaa. Lisäksi matkakustannusten korvaamista muutetaan matkojen yhdistelyä tukevaksi.

Sairausvakuutuslain kokonaisuudistus on luonteeltaan pääasiassa lainsäädäntötekkinen. Lainsäädännön rakenne uudistettiin ja yksittäisten säännösten sanamuotoja täsmennettiin. Säännöksiä täsmennettäessä on otettu huomioon perustuslain asettamat vaatimukset säädöstasosta ja valtuutussäännöksistä sekä soveltamista ja toimeenpanoa ohjaava vakiintunut tulkintakäytäntö.

Lain mukaan siirrytään palkkakertoimen käyttöön sairauspäivärahan ja vanhempainpäivärahojen sekä erityishoitorahan määräytymistä koskevilla säännöksillä. Erityishoitorahan suorittamisen edellytyksiä täsmennetään. Perhevapailta kertyneen vuosiloman pitämisestä aiheutuvien työnantajakustannusten korvauksesta säädetään laissa. Työnantajille maksettavien korvausten määrä nostettiin.

Pitkäaikaistyöttömille eläketuki (StVM 27/2004 vp)

Sosialidemokraattien ajamana on saatu aikaan uusi laki eläketuesta, joka helpottaa kaikkein vaikeimmassa asemassa olevien pitkäaikaistyöttömien taloudellista asemaa. Ne vuonna 1941-1947 syntyneet pitkäaikaistyöttömät henkilöt, jotka ovat olleet lähes yhtäjaksoisesti työttöminä 1.1.1992 lukien, saavat työmarkkinatuen sijasta oikeuden eläketukeen. Eläketukea, joka määrältään vastaa kansaneläkettä ja henkilön 31.12.2004 ansaitsemaa työeläketurvaa, maksetaan siihen saakka kunnes henkilö täyttää 62 vuotta. Eläketuen saajalla on myös oikeus kansaneläkelain mukaiseen lapsikorotukseen ja eläkkeensaajien asumistukilaissa säädettyyn asumistukeen. Eläketuen jälkeen henkilöllä on oikeus työeläkelakien ja kansaneläkelain mukaiseen vanhuuseläkkeeseen 62 ikävuodesta lukien. Vanhuuseläkkeeseen ei tehdä varhenuusvähennystä. Laki tulee voimaan 1.5.2005.

Tapaturma- ja liikennevakuutuslaitosten ns. laastariverosta suoraan kustannusten korvaamiseen (StVM 28/2004 vp)

Lakiuudistus merkitsee luopumista tapaturma- ja liikennevakuutuslaitoksilta vuodesta 1993 alkaen peritystä täyskustannusmaksusta eli niin kutsutusta laastariverosta, joka on toteutettu vuoden kerrallaan voimassa olleella lainsäädännöllä. Uudessa järjestelmässä vakuutuslaitos suorittaa suoraan palvelun tuottajalle maksun, joka vastaa tuottamisesta aiheutuvia kustannuksia. Uudistus nopeuttanee tapaturmapotilaan ja ammattitautiin sairastuneen henkilön hoitoon pääsyä. Kunnan terveydenhuollon yksiköllä on velvollisuus ilmoittaa vakuutuslaitokselle kymmenen päivän kuluessa todennäköisesti korvattavan vamman tai sairauden hoidon aloittamisesta. Saatuaan ilmoituksen vakuutusyhtiö voi ohjata potilaan tarkoituksenmukaiseksi katsomaansa hoitopaikkaa ja vaikuttaa tätä kautta korvattaviin hoitokustannuksiin. Potilas voi valita kuitenkin halutessaan vakuutusyhtiön osoittaman hoitopaikan sijasta kunnallisen terveydenhuoltoyksikön. Eduskunta hyväksyi lausuman, joka edellyttää selvittäväksi miten pysyvän laitoshoidon kustannukset sisällytetään tapaturma- ja liikennevakuutuksen täyskustannusvastuun piiriin.

Soviteltua työttömyys päivärahaa maksetaan 31.12.2005 saakka enimmäismaksuajan täyttymisestä huolimatta (StVM 29/2004 vp)

Määräaika oli päättyvässä vuoden 2004 loppuun, joten voimaantulosäännöksen muuttamisella pidennettiin määräaika vuodelle. Soviteltua työttömyyspäivärahaa maksetaan lomautetuille tai lyhennettyä työaika tekeville osa-aikatyöntekijöille, jotka hakevat kokoaikatyötä. Mikäli lainmukainen 36 kuukauden enimmäiskesto astuu voimaan, em. osa-aikatyötä tekevällä ei ole kovin hyviä vaihtoehtoja jäljellä, jos kokoaikatyötä ei löydy: osa-aikatyö ilman työttömyysetuutta tai jättäytyminen kokonaan työttömäksi.

Sosiaalihuoltolain muuttaminen (StVM 30/2004 vp)

Sosiaalihuoltolakiin lisättiin sosiaalihuollon henkilöstön täydennyskoulutusta koskeva säännös. Kunnan tulee huolehtia siitä, että sosiaalihuollon henkilöstö peruskoulutuksen pituudesta, työn vaativuudesta ja toimenkuvasta riippuen osallistuu riittävästi sille järjestettyyn täydennyskoulutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriö voi antaa asetuksella tarvittaessa tarkemmat säännökset täydennyskoulutuksen sisällöstä, laadusta, määrästä, järjestämisestä, seurannasta ja arvioinnista.

Erityistason sairaanhoito keskitetään (StVM 31/2004 vp)

Erikoissairaanhoitolakiin otettiin säännös erityistason sairaanhoidon keskittämisestä. Valtakunnallisesta ja alueellisesta erityistason sairaanhoidon keskittämisestä tiettyihin sairaaloihin voidaan antaa asetuksella tarkempia säännöksiä. Keskeisin tavoite on varmistaa laadultaan riittävän korkeatasoisen toiminnan edellyttämä erityisosaaminen ja siten edistää potilasturvallisuutta.

Lääkärin ja hammaslääkärin peruskoulutuksesta sairaanhoitopiiriin kuntayhtymälle valtion varoista suoritettavan korvauksen perusteita muutetaan siten, että yliopistosairaalakuntayhtymille peruskoulutuksesta suoritettavan valtionkorvauksen määrätymisessä otetaan huomioon paitsi tutkintojen lukumäärä myös lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen aloitaneiden opiskelijoiden lukumäärä.

Laki lapsiasiavaltuutetusta (StVM 32/2004 vp)

Laki lapsiasiavaltuutetusta vahvistaa lasten asemaa ja oikeuksia yhteiskunnassa. Kyse on sosialidemokraattien pitkään ajamasta uudistuksesta. Lapsiasiavaltuutetun toiminnan perustana on YK:n lapsen oikeuksia koskeva yleissopimus. Lapsiasiavaltuutettu toimii yhteistyössä muiden viranomaisten, asiantuntijoiden ja muiden lasten asemaa ja oikeuksia edistävien toimijoiden kuten järjestöjen kanssa. Lapsiasiavaltuutetun tehtäviin kuuluu muun muassa arvioida lapsen edun ja oikeuksien toteutumista ja välittää lapsia koskevaa tietoa lapsille ja lasten parissa työskenteleville. Lapsiasiavaltuutettu ei ota käsiteltäväksi yksittäisiä henkilöitä tai tapauksia koskevia asioita. Lapsiasiavaltuutettu toimii sosiaali- ja terveysministeriön yhteydessä mahdollisimman suurella riippumattomuudella, ilman valmisteluvastuuta ministeriön toimialaan kuuluvissa tehtävissä. Valtuutetun tueksi perustetaan laaja-alainen neuvottelukunta.

Toimeentulolain ansiotuloja koskevaa kokeilua jatkettiin ja laajennettiin (StVM 35/2004 vp)

Ansiotulojen ja toimeentulotuen yhteensovitus koskevaa määräaikaista kokeilulakia jatkettiin vuoden 2006 loppuun. Voimassa olevan lain mukaan toimeentulotukea haettaessa jätetään 20 % ansiotuloista huomioon ottamatta, kuitenkin enintään 100 euroa/kk/perhe. Eduskunta korotti 100 euron enimmäismäärää 150 euroon/kk/perhe 1.4.2005 lähtien.

Kunnat voivat kokeilla kotihoitoa (StVM 42/2004vp)

Kunnat voivat lain mukaisessa kokeilussa yhdistää sosiaalipalveluja ja kansanterveyslain mukaisia terveystalvveluja yhdeksi palveluksi, ns. kotihoidoksi. Kyse on vanhusten ja muiden asiakasryhmien kotipalvelujen ja kotisairaanhoidon tehtävien yhdistämisestä. Kokeiluaika on 31.12.2008 saakka. Sosiaali- ja terveysministeriö hyväksyy kokeilukunnat.

10.12. Talousvaliokunta

Valiokunta antoi 31 mietintöä ja 29 lausuntoa.

Finnveran toimintavaltuuksia laajennettiin (TaVM 1/2004)

Lakia muutettiin siten, että Finnvera Oyj voi myöntää laina- ja takausrahoitusta muuhun kuin perustajaurakointiin rakennusliiketoiminnassa sekä metsätalouteen ja maatalouteen kuuluvaan peltoviljelyyn tai karjatalouteen.

Muutos mahdollistaa sen, että kaikki palveluyritykset ja rakennusliiketoimintaa harjoittavat yritykset, jotka työllistävät enemmän kuin yhdeksän työntekijää, voivat saada takausten lisäksi myös lainarahoitusta.

Lisäksi muutettiin pienten ja keskisuurten yritysten määritelmää Euroopan komission vuonna 2003 antaman uuden suosituksen mukaiseksi. Suositus tuli voimaan vuoden 2005 alusta. Suosituksessa korotettiin yrityksen liikevaihtoa ja taseen loppusummaa rajaavia tunnuslukuja sekä selvennettiin yrityksen riippumattomuuskäsitettä.

Osakepääoman korotukseen jatkoaika (TaVM 11/2004)

Osakeyhtiön osakepääoman vähimmäismäärä korotettiin 1.9.1997 voimaan tulleella lailla 50 000 markkaan. Vanhojen osakeyhtiöiden on siirtymäsäännösten mukaan korotettava osakepääomaansa uuteen vähimmäismäärään, nykyisin 8 000 euroon, seitsemän vuoden kuluessa lain voimaantulosta eli viimeistään 1.9.2004.

Edellä mainittua siirtymäaikaä jatkettiin siten, että siirtymäajasta säädetään erikseen lailla. Tällöin uudet osakepääomaa koskevat säännökset voidaan antaa valmisteilla olevan osakeyhtiölain kokonaisuudistuksen yhteydessä.

Muutoksen tavoitteena on parantaa alle 8 000 euron osakepääomalla toimivien osakeyhtiöiden sopeutumista korotus-tarpeeseen ja näin parantaa niiden mahdollisuuksia jatkaa toimintaansa.

Eurooppayhtiömuodon käyttöönotto hyväksyttiin (TaVM 13/2004)

Eurooppayhtiötä koskevan laki hyväksyttiin. Laissa säädetään mm. eurooppayhtiön perustamisesta ja rekisteröimisestä sekä sulautumiseen ja kotipaikan siirtämiseen liittyvästä velkojen ja vähemmistöosakkaiden suojasta.

Eurooppayhtiö on uusi eurooppalainen ylikansallinen yhtiömuoto. EU-tason sääntely mahdollistaa suomalaisten julkisten osakeyhtiöiden siirtymisen pois Suomesta sulautumalla ulkomaiseen eurooppayhtiöön. Suomeen rekisteröitävä eurooppayhtiö voi siirtyä pois Suomesta ja ulkomainen yhtiö voi siirtyä Suomeen. Muilta osin eurooppayhtiö muistuttaa kunkin EU-valtion kansallisia julkisia osakeyhtiöitä.

Eurooppayhtiö perustuu EU:n asetukseen ja sitä täydentävään kunkin jäsenmaan kansalliseen yhtiölainsäädäntöön.

Päästökauppalaki voimaan kokonaisuudessaan (TaVM 14/2004)

Päästökauppalailla pantiin täytäntöön EY:n päästökauppadirektiivi ja se tuli voimaan 4.8.2004. Päästökauppajärjestelmän kannalta keskeiset säännökset, jotka koskevat päästöoikeuksien myöntämistä ja kirjaamista toiminnanharjoittajien käyttöön, mahdollisuutta käydä kauppa päästöoikeuksilla, päästöoikeuksien vuosittaista palauttamista ja palauttamisen laiminlyönnistä aiheutuvia seuraamuksia, tulevat kuitenkin lain mukaan voimaan valtioneuvoston asetuksella säädettävänä ajankohtana. Päästökauppajärjestelmän on tarkoitus käynnistyä vuoden 2005 alussa.

Sähkömaksujen valvontaa tehostui (TaVM 27/2004)

Sähköverkkomonopolin valvonta tehostui, kun käyttöön otettiin uusi valvontamalli. Energiamarkkinavirasto vahvistaa ennakolta verkonhaltijoille verkkomaksujen laskentaperusteet ja ehdot. Verkkohinnoittelun tulee olla kokonaisuutena kohtuullista nelivuotisen valvontajakson aikana. Yksittäisinä vuosina hinnoittelu voi satunnaisesti nousta vahvistettua hintatasoa korkeammaksi.

Energiamarkkinavirasto tutkii jatkossa kaikkien verkonhaltijoiden verkkohinnoittelun valvontajakson aikana. Aiemmin valvonta on tapahtunut jälkikäteen eikä sitä ole kohdistettu systemaattisesti kaikkiin verkonhaltijoihin. Virasto määrää

verkonhaltijan palauttamaan valvontajakson päätyttyä mahdollisen ylituoton korkoineen asiakkaille alentamalla hintoja seuraavan valvontajakson kuluessa. Palautusmenettelyllä pyritään ehkäisemään, ettei verkkomaksuista enää kertyisi suuria ylituottoja.

Sähköntuotanto- ja myyntiliiketoiminnot on jatkossa eriytettävä verkkoliiketoiminnoista oikeudellisesti, toiminnallisesti ja kirjanpidollisesti. Liiketoimintojen eriyttäminen parantaa markkinoiden toimivuutta ja asiakkaan asemaa markkinoilla. Vähintään 200 miljoonaa kilowattituntia vuodessa sähköä siirtävistä jakeluverkoista tulee muodostaa sähkön tuotannosta ja myynnistä erillinen yritys viimeistään vuoden 2007 alusta lukien. Uusi velvoite koskee 32 yritystä eli noin 35 prosenttia Suomen jakeluverkoista ja 85 prosenttia jakeluverkoissa siirretystä sähköstä. Pienet jakeluverkot, noin 65 prosenttia yrityksistä, voivat edelleen toimia perinteisen yritysrakenteen mukaisesti.

Sähkön oston kilpailuttamista helpotetaan luomalla Energiamarkkinavirastolle Internet-sivusto, jonka kautta kuluttajat saavat kootusti tiedon valtakunnallisista sähkötarjouksista.

10.13. Tulevaisuusvaliokunta

Valiokunta antoi neljä lausuntoa.

Suomalaisen tietoyhteiskuntamallin tulevaisuutta käsiteltiin tohtori Pekka Himasen selvityksen "Välittävä, kannustava ja luova Suomi - Katsaus tietoyhteiskuntamme syviin haasteisiin" pohjalta sekä valiokunnassa että täysistunnon ajankohtaiskeskustelussa 5.5.2004.

Marraskuussa tulevaisuusvaliokunta sai käsiteltäväkseen valtioneuvoston tulevaisuusselonteon. Käsittely jatkuu vuodenvaihteen jälkeen.

10.14. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta

Valiokunta antoi 17 mietintöä ja 24 lausuntoa.

Uusien EU-maiden kansalaisten työntekoa rajoitettu kahden vuoden siirtymäajalla (TyVM 2/2004vp)

Toukokuun alusta 2004 EU laajeni ja mm. Viro tuli jäseneksi. Samanaikaisesti tuli voimaan uusien jäsenmaiden kansalaisten Suomessa tapahtuvaa työntekoa rajoittava kahden vuoden siirtymäaika. Siirtymäaika ei koske vuokratyövoimaa palvelujen tarjonnan yhteydessä. Laki on valmisteltu kolmikantaisen valmistelun pohjalta. Tarkoituksena on, että eri toimin varmistetaan, että Suomessa tehtävään työhön sovelletaan suomalaisia työehtoja. Tavoitteeseen pyritään mm. uudistetun ulkomaalaislain ja eräiden työelämää koskevien säännösuudistusten sekä valvonnan tehostamisen avulla. Eduskunta hyväksyi lausumia, jossa edellytettiin seuraamaan lain vaikutuksia työllisyystilanteeseen ja työvoiman käyttöön ja tuomaan tarvittaessa uuden hallituksen esityksen asiasta.

Pientyönantajien työnantajavelvoitteiden hoitoon tietoverkkopalvelu (TyVM 6/2004 vp)

Uudessa laissa säädetään pientyönantajan maksu- ja ilmoituspalvelujärjestelmästä. Yleisen tietoverkon kautta käytettävissä olevan palvelujärjestelmän avulla kotitaloudet ja muut pientyönantajat voisivat hoitaa palkan maksuun liittyvät työnantajasuoritteet ja ennakonpidätykset. Palvelu opastaa työnantajalle kuuluvien maksujen suorittamisessa, ja sieltä saa ajantasaiset tiedot työnantajalle kuuluvien maksujen perusteista. Järjestelmä myös tuottaa ilmoitukset verohallinnolle ja vakuutusyhtiöille. Työnantajalta ei peritä maksua palvelun käytöstä. Laki tulee voimaan asetuksella säädettävänä ajankohtana.

Työelämän kameravalvonnasta, sähköpostin suojasta ja huumetesteistä uusia säännöksiä (TyVM 8/2004vp)

Lakiin yksityisyyden suojasta työelämässä lisätään huumausainetestien käyttöä, kameravalvontaa työpaikoilla ja työnantajalle kuuluvien sähköpostiviestien hakemista ja avaamista koskevat säännökset. Jos työnantaja haluaa velvoittaa työnhakijan tai työntekijän huumausainetestiin, työpaikalla tulee olla päihdeohjelma, jossa sovitaan menettelytavoista painottaen erityisesti ennaltaehkäisyä ja varhaista puuttumista päihdeongelmiin sekä toimivan hoitoonohjauksen järjestämistä. Eduskunta edellyttää, että hallitus yhdessä työmarkkinajärjestöjen kanssa valmistelee eduskunnalle ehdotukset alkoholitestien käyttöä työpaikoilla koskeviksi lainsäädännöksi.

Työsopimuslain muuttaminen (TyVM 13/2004 vp)

Työeläkelainsäädäntö uudistuu vuoden 2005 alussa siten, että työntekijällä on oikeus jäädä vanhuuseläkkeelle valintansa mukaan 63. ja 68. ikävuoden välillä. Tämän vuoksi työsopimuslakiin lisätään työntekijän eroamisikää koskevat säännökset. Työntekijän työsuhde päättyy ilman irtisanomista ja irtisanomisaikaa sen kalenterikuukauden päättyessä, jonka aikana hän täyttää 68 vuotta, jolleivät työnantaja ja työntekijä sovi työsuhteen jatkamisesta. Eduskunta pitää

tärkeänä, että työurien pidentämistä ja eläkeiän myöhentämistä koskevan tavoitteen saavuttamista tuetaan mahdollisimman johdonmukaisesti kehittämällä työ- ja sosiaalilainsäädäntöä ja työelämän käytäntöjä.

Starttirahan soveltamisalaa laajennetaan kokeiluluonteisesti (TyVM 14/2004 vp)

Yrittäjäksi ryhtyvälle tarkoitetun starttirahan myöntämisedellytyksiä väljennetään määräaikaisena kokeiluna siten, että starttirahaa myönnetään myös muille kuin työttömille työnhakijoille. Kokeilussa starttirahan myöntämispäätöksiä voitaisiin tehdä vuosina 2005 ja 2006. Starttirahan myöntäminen ilman työttömyysedellytystä nopeuttaa starttirahapäätöksen tekemistä ja yrityksen perustamista. Eduskunta painottaa, että kokeilu ei saa merkitä työttömien tukemiseen tarkoitettua starttirahoituksen saannin vaikeutumista ja heidän tarvitsemiensa palvelujen heikkenemistä.

Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annetun lain muuttaminen (TyVM 15/2004 vp)

Työterveyslaitoksen toiminnasta ja rahoituksesta annettua lakia muutettiin väliaikaisesti siten, että lakiin lisättiin työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen rahoitusta koskevat säännökset. Uudistuksella pyritään turvaamaan työterveyshuollon erikoislääkärien koulutuksen taso ja määrällinen riittävyys. Eduskunta korosti, että esitykseen sisältyviä muutoksia ei saa rahoittaa vähentämällä erikoissairaanhoitolain mukaiseen tutkimustoimintaan tarkoitettuja määrärahoja. Laki päätettiin säätää määräaikaisena siten, että se on voimassa viisi vuotta eli 1.1.2005 - 31.12.2009. Eduskunta edellytti, että järjestelmän toimivuutta valvotaan seurantatutkimuksella, josta ilmenevät muun muassa lain vaikutukset työterveyshuollon erikoislääkärikoulutuksen laatuun, valmistuvien työterveyshuollon erikoislääkäreiden määrään sekä lääkäreiden saatavuuteen kuntien terveyskeskuksiin. Tutkimuksen tuloksista tulee antaa selvitys työelämä- ja tasa-arvovaliokunnalle 31.12.2007 mennessä.

10.15. Ympäristövaliokunta

Valiokunta antoi 24 mietintöä ja 34 lausuntoa.

Valiokunnan keskeisiin tehtäviin kuului mietinnön antaminen ns. Århusin sopimuksesta, joka koskee tiedon saantia, yleisön osallistumisoikeutta sekä muutoksenhaku- ja vireillepano-oikeutta ympäristöasioissa, lausunnon antaminen talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä päästökauppalaiksi sekä laeiksi ympäristönsuojelulain 43 §:n ja Energiamarkkinavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (Kioton pöytäkirja) sekä lausunnon antaminen valtioneuvostolle ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi kemikaalien rekisteröinnistä, arvioinnista ja lupamenettelystä (EU:n kemikaaliasetus REACH).

Valiokunnan tärkeimpiin tehtäviin kuului vuonna 2004 lausunnon antaminen talousvaliokunnalle hallituksen esityksestä päästökauppalaiksi. Esityksellä pannaan täytäntöön direktiivi Euroopan laajuisesta kasvihuonekaasujen päästöoikeuksien kaupan järjestelmästä, joka luo unionin laajuiset markkinat päästöoikeuksille.

Lakia sovelletaan määriteltäviin energia-alan sekä teräs-, mineraali- ja metsäteollisuuden laitosten hiilidioksidipäästöihin. Laissa määritellään yksityiskohtaiset päästöoikeuksien jakoperusteet kaudelle 2005-2007.

Laki luo Suomen osalta mahdollisuudet unionin sisäiseen päästökauppaan osallistumiselle. Maailmanlaajuisen päästökaupan perusteet säädetään niin kutsutussa Kioton pöytäkirjassa, joka astui voimaan Venäjän ratifioitua se helmikuussa 2005.

Asumistuen ehtoja muutettiin (YmVM 12/2004)

Hallituksen esityksessä asumistukilakia esitettiin muutettavaksi siten, että asumistuen välitarkistuksen aiheuttavan kuukausitulon muutoksen rajaa olisi korotettu 160 eurosta 300 euroon. Valiokunta muutti esitystä siten, että tulojen laskiessa tarkistusraja säilyy edelleen entisen suuruisena 160 euron kuukaudessa. Tulojen nousun tarkistusrajaksi päätettiin hallituksen esityksen mukaisesti 300 euroa kuukaudessa.

Sosialidemokraatit pitivät muutosta perusteltuna. Jos tuloja menettävien ruokakuntien asumistuen tarkistusraja olisi nostettu 300 euroon, olisi moni perhe joutunut turvautumaan toimeentulotukeen. Näin asumistukimäärärahojen säästö olisi lisännyt kustannuksia kuntien toimeentulotukimäärärahoissa.

Muutos astui voimaan vuoden 2005 alusta alkaen.

Erityisryhmien asunto-oloja parannettiin uudella avustusjärjestelmällä (YmVM 18/2004)

Hyväksytyllä uudella avustusjärjestelmällä pyritään lisäämään asumiskustannuksiltaan kohtuullisten sekä käyttötarkoitukseensa soveltuvien vuokra-asuntojen tarjontaa erityisryhmiin kuuluville henkilöille ja perheille.

Avustusjärjestelmä mahdollistaa lisärahoituksen myöntäminen sellaiselle vuokratalo- tai vuokra-asuntokohteelle, jolle myönnetään myös Valtion asuntorahaston korkotukilainoitusta. Avustusta myönnetään asuntojen rakentamiseen, han-

kintaa ja perusparantamiseen.

Lisärahoitusta myönnetään korkotukihankkeen kustannuksiin silloin, kun asunnot on tarkoitettu erityistä tukea tarvitsevalle erityisryhmälle. Erityisryhmiksi katsotaan esimerkiksi asunnottomat, pakolaiset, opiskelijat, mielenterveysongelmaiset, päihdeongelmaiset, erityistukea tarvitsevat nuoret, vammaiset ja huonokuntoiset vanhukset. Avustuksen enimmäissuuruudet porrastetaan kohteiden mukaan siten, että mitä enemmän poikkeuksellisia ratkaisuja tarvitaan, sitä korkeammaksi avustusprosentti voi nousta. Enimmäisprosentit ovat 5, 20 ja 35 prosenttia hyväksytyistä investointikustannuksista. Valiokunta muutti sosialidemokraattien johdolla kolmannen ryhmän avustusprosentin 30 prosentista 35 prosenttiin.

12. RYHMÄTOIMISTON HENKILÖKUNTA

Ryhmätoimistossa työskentelivät pääsihteeri Sisko Seppä, talouspoliittinen sihteeri Tapio Hellsten, tiedotussihteeri Hannu Jouhki, eduskuntasihteeri Heli Puura, eduskuntasihteeri (KV-asiat) Sebastian Sass, toimistosihteeri Kaija Ahomaa, viestintäsihteeri Marja-Liisa Aronen, toimistosihteeri Leena Nivalainen ja toimistosihteeri Rita Svento.

Ryhmätoimistossa olivat työharjoittelijoina vuoden 2004 aikana Alkio-opistosta Matti Rinnekangas, TET-harjoittelussa peruskoululainen Maari Parkkinen ja Helsinki Business Schoolissa opiskeleva Jessica Taiveaho.

13. RYHMÄTOIMISTON LAATIMAT RUUSUINFOT V. 2004

Numero/pvm	Aihe	Laatija
1/28.1.	EU:n yhteinen maatalouspolitiikka (YMP); Osa I: perusasiat	Sebastian Sass
2/12.3.	Yliopistolain muutos	Hannu Jouhki ja Matti Rinnekangas
3/12.3.	Kansallinen terveyshanke etenee	Heli Puura
3a/4.5.	Kansallinen terveyshanke etenee (päivitetty)	Heli Puura
4/16.4.	Ilmastopolitiikasta ja päästökaupasta	Tapio Hellsten ja Sebastian Sass
5/27.4.	EU-väittelypreppausta	Sebastian Sass
6/29.4.	EU:n laajentuminen ja uudet säädökset vaikuttavat ulkomaalaisten työntekoon	Heli Puura
7/4.5.	EU-väittelypreppausta nro 2: EU:n laajentuminen	Sebastian Sass
8/2.6.	Talouden näkymät	Tapio Hellsten
9/22.6.	Sopimus Euroopan perustuslaista	Sebastian Sass
10/22.6.	Vaalikaudella 2003-2007 toteutettuja uudistuksia (+kalvosarja)	Sisko Seppä, Heli Puura, Hannu Jouhki, Tapio Hellsten, Sebastian Sass
11/24.9.	Direktiiviehdotus palveluista sisämarkkinoilla (käännetty myös englanniksi: Proposal for a Directive on Services on the Internal Market)	Kimmo Kiljunen
12/6.10.	Mitä on tehty köyhyyden ja syrjäytymisen ehkäisemiseksi viime vuosina (2000-luvulla)?	Heli Puura
13/15.10.	Huolenpitoa myös vaalien välillä	Heli Puura
14/2.12.	TUPolla kasvua, työllisyyttä ja työelämäturvaa	Heli Puura
15/15.12.	Talouden näkymät	Tapio Hellsten

14. MUUT INFOT JA TILAISUUDET VUONNA 2004

Viikkomuistiot, viikko-ohjelmat

Ryhmätoimisto julkaisi 35 viikkomuistiot. Niissä luotiin katsaus kuluneen viikon tapahtumiin ja informoitiin ajankohtaisista asioista sekä annettiin eväät tulevalle työviikolle. Viikoittain julkaistiin ko. viikkoa koskeva viikko-ohjelma, johon koottiin tärkeimmät sos.dem. ryhmää koskevat tapahtumat ja kokoukset. Viikkomuistiotiden, -ohjelmien ja ruusuinfojen jakelussa siirryttiin paperikopioista sähköpostijakeluun.

Sos.dem. kansanedustajien avustajainfot

Perjantaisin pääsihteeri piti infon sos.dem. kansanedustajien avustajille. Niissä käytiin läpi ajankohtaisia asioita sekä kerrottiin lähitulevaisuuden tärkeistä asioista.

Luentoja, koulutusta, tutustumiskäyntejä

Ryhmän jäsenille ja avustajille järjestettiin useita asiantuntijoiden luentoja ja tilaisuuksia ajankohtaisista asioista. Ryhmän kansanedustajien torstai-illat on varattu tutustumiskäynteihin eri yrityksissä ja yhteisöissä.

Avustajille järjestettiin kaksi koulutustilaisuutta toimintavuoden aikana. Keväällä 14.-15.3. koulutus järjestettiin laivaseminaarina, jossa pääaiheena oli tulevat EU-vaalit. Luennoitsijoina olivat Reijo Paananen puoluetoimistolta ja Sebastian Sass ryhmätoimistosta. Syksyn koulutustilaisuus järjestettiin 8. - 9.11. Kiljavalla. Aiheina oli viestintä, työssä jaksaminen, ja keskustelua aiheesta "vaalit ohi – mitä vaalien välillä".

Tapahtumia

Tiedotusvälineiden edustajille järjestettiin huhtikuun lopulla perinteinen vapun valmistautumisjuhla ja ennen joululomaa kokoonnuttiin glögitilaisuuden merkeissä.

**Sosialidemokraattinen
eduskuntaryhmä**

**sähköposti: sd@eduskunta.fi
kotisivu: <http://sdp.eduskunta.fi>
postiosoite: 00102 Eduskunta
puhelin: (09) 4321
telefaksi: (09) 432 3207**